

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
FILOZOFICKÁ FAKULTA
KATEDRA ANGLISTIKY A AMERIKANISTIKY

Analýza překladů divadelní hry *Naše městečko*
se zaměřením na mluvnost a hratelnost

(Bakalářská práce)

2021

Barbora Hladíková

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
FILOZOFICKÁ FAKULTA
KATEDRA ANGLISTIKY A AMERIKANISTIKY

Analýza překladů divadelní hry *Naše městečko*
se zaměřením na mluvnost a hratelnost

(Bakalářská práce)

An Analysis of Translations of the Play *Our
Town* with a Focus on Speakability and
Performability

(Bachelor Thesis)

Autor: Barbora Hladíková

Studijní obor: Angličtina se zaměřením na tlumočení a překlad

Vedoucí práce: Mgr. Josefína Zubáková, Ph.D.

Olomouc 2021

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně a uvedla úplný seznam citované a použité literatury.

V Olomouci dne

Poděkování

Chtěla bych upřímně poděkovat své vedoucí práce Mgr. Josefíně Zubákové, Ph.D. za její odborné vedení, vstřícnost, trpělivost a cenné rady při psaní této práce. Také bych moc ráda poděkovala všem, kteří mě po tuto dobu podporovali.

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

E: Marie Effenbergerová

HO: Marie Horská

HI: Martin Hilský

VT: výchozí text

Úvod	8
1 Překlad dramatu z pohledu hratelnosti a mluvnosti	10
1.1 Překlad dramatu	10
1.2 Hratelnost	11
1.3 Mluvnost	13
2 Kontextualizace divadelní hry <i>Naše městečko</i>	16
2.1 Thornton Wilder	16
2.2 Divadelní hra <i>Naše městečko</i>	16
2.2.1 Děj divadelní hry <i>Naše městečko</i>	17
2.2.2 <i>Naše městečko</i> v českém překladu	18
3 Metodologie	21
4 Analýzy překladů divadelní hry <i>Naše městečko</i>	22
4.1 Analýza tří překladových verzí z pohledu mluvnosti a hratelnosti	22
4.1.1 Plynulost, přirozenost	23
4.1.2 Lehká vyslovitelnost	26
4.1.3 Jednoduchá větná stavba	27
4.1.4 Kratší slovní spojení	28
4.2 Analýza tří překladových verzí a doslovnost jako kontradikce mluvnosti a hratelnosti	30
4.2.1 Doslovnost ve slovní zásobě	30
4.2.2 Doslovnost ve větné stavbě	32
4.3 Analýza režisérských poznámek v překladové verzi M. Horské z pohledu hratelnosti	34
4.3.1 Úpravy formulací	35
4.3.2 Vynechávání pasáží	35
4.3.3 Přirozenost repliky, situační kontext	37
4.3.4 Hovorové vyjadřování	37
4.4 Výstupy analýz	38
Závěr	40
Resumé	42

Bibliografie	44
Online zdroje	45
Anotace	47
Annotation	48
Přílohy	49
Příloha č. 1: Překladatelské verze	49
Příloha č. 2: Režisérské úpravy textu	65

ÚVOD

Tato práce se zabývá specifickou oblastí překladu dramatického textu, především pojmy *mluvnost* a *hratelnost*. Součástí je analýza tří překladových verzí divadelní hry *Naše městečko* od Thorntona Wildera právě z pohledu mluvnosti a hratelnosti. Analýza se také soustředí na to, jakými změnami prochází dramatický text v rukou režiséra. Cílem této práce je nastínit problematiku překladu dramatu, představit divadelní hru *Naše městečko* od Thorntona Wildera, v analýze poukázat na jednotlivé aspekty mluvnosti a hratelnosti a představit následné režisérské úpravy textu. Problematika překladu dramatu ještě nebyla dostatečně probádána a sama mluvnost a hratelnost jsou těžko definovatelné pojmy, proto se v analýze pokouším stanovit jednotlivé kategorie, které přispívají k mluvnosti textu a přirozenější hratelnosti na jevišti.

První kapitola se věnuje problematice překladu dramatu a definuje základní pojmy. Využívá poznatků Susan Bassnettové (1991, 1998), Zlaty Kufnerové (1994), Otakara Zicha (2018) a především Jiřího Levého (1998). Nejprve se zaměřuje na důležitost jevištního zpracování, poté představuje pojem hratelnosti a mluvnosti a s tím spojený dialog a stylizaci divadelní řeči.

Druhá kapitola představuje autora Thorntona Wildera, divadelní hru *Naše městečko* a seznam inscenací této hry u nás v České republice. V České republice existují tři překlady divadelní hry *Naše městečko*. První překlad vytvořila Marie Effenbergerová, druhý Marie Horská a posledním, kdo přeložil tuto divadelní hru, byl Martin Hilský.

Třetí kapitola se zabývá metodologií. Navazuje na poznatky z teoretické části práce a představuje tři části analýz, které jsou uvedeny v následující kapitole. První část analýzy se soustředí na analýzu tří překladových verzí z pohledu mluvnosti a hratelnosti, druhá část se zabývá doslovností v těchto překladových verzích a třetí část analyzuje režisérské poznámky v překladové verzi Marie Horské.

Čtvrtá kapitola představuje tři části analýz, ve kterých jsou určeny jednotlivé kategorie, které přispívají k mluvnosti a hratelnosti. Analýza jde ještě o krok dále a její třetí část se věnuje režisérské úpravě textu, čímž poukazuje na to, že při překladu dramatu není překladatelova práce výsledným produktem. Na výsledné inscenované verzi se podílí další účastník procesu – režisér, který do textu výrazně zasahuje. Na závěr čtvrté kapitoly jsou shrnuty výstupy analýz.

Závěrem jsou shrnuty poznatky z analýzy a zdůrazněny jednotlivé vlastnosti textu, které přispívají k hratelnosti a celkové přirozenosti dramatického textu.

1 PŘEKLAD DRAMATU Z POHLEDU HRATELNOSTI A MLUVNOSTI

1.1 Překlad dramatu

Oproti ostatním typům textů se podle Susan Bassnettové (1991) dosud překladu dramatu nevěnovalo tolik pozornosti (1991:99). Větší pozornosti se mu začalo dostávat až v polovině dvacátého století. V jakých aspektech je překlad dramatu odlišný např. od překladu prózy?

Zlata Kufnerová (1994) mluví o tom, že se drama v některých případech překládá pouze jako literární text, který je určen pouze čtenářům. Jako příklad udává většinu klasických textů od dob antiky po 20. století, např. Saudkovy překlady Shakespeara. V tomto případě se strategie překladatele zaměřuje na originální text a na to, aby se zachovala jeho specifčnost. Překladatelova práce je poté výsledným produktem, který se již dále neupravuje pro jevištní realizaci, překladatel se už dále na tvorbě cílového textu nepodílí s nikým jiným. V dnešní době však tento případ není moc častý a většina her se překládá za účelem následného jevištního zpracování (1994: 140).

Dále Kufnerová uvádí, že jiná situace nastává při překladu pro jevištní realizaci. Tuto variantu považuje za důležitou většina ostatních autorů, kteří se zabývají touto problematikou. V tomto případě by měl text ideálně vznikat pro konkrétní scénu a za spolupráce s daným divadlem, tzv. „na míru.“ Spíše, než na výchozí text se překladatel v tomto ohledu zaměřuje na inscenační složku a záměr režiséra. Překladatelův text není cílovým produktem. Následné režisérské úpravy textu jsou běžnou součástí procesu (1994:140–141). Každé divadlo může mít svou, poupravenou verzi. Výsledný překlad se dále upravuje režisérem podle potřeb pro určitou inscenaci. Text se zkracuje, repliky se přepisují, aby zněly přirozeněji a plynuleji, může dojít k drobným změnám v rámci postav, či dokonce k pozměnění některých scén.

O tom, že se překlad dramatického textu liší od překladu prózy, se zmiňuje Susan Bassnettová (2002) i mnoho dalších autorů, kteří se zabývají problematikou divadelního překladu (2002: 119). Jedním z hlavních rozdílů mezi dramatem a prózou je skutečnost, že próza jednotlivé události „vypravuje“, kdežto drama je přímo „živě předvádí“

prostřednictvím řeči neboli promluvy (Skoumalová 1994: 27). Na rozdíl od prózy, která je určena pro čtenáře, je divadelní text určen pro jeviště a obecenstvo v určitý okamžik. Při inscenaci se divák nemůže vrátit zpět, aby se případně podíval na něco, co mu uniklo, což potvrzuje důležitost mluvnosti a srozumitelnosti jednotlivých replik.

Dramatický text se dle Susan Bassnettové (2002) taktéž čte jiným způsobem než próza. Čte se jako něco neúplného. Úplnosti nabývá až při hereckém zpracování na jevišti (2002: 120). S tímto tvrzením souhlasí i Zich (2018), který uvádí, že k tomu, aby mohlo drama vůbec existovat, je potřeba jeho realizace (2018:21). Mezi dramatickým textem a přednesem na jevišti tedy existuje velmi úzké spojení. Až při jevištním zpracování je text plně realizován a může působit na diváka několika smyslovými vjemy. Levý (1998) zmiňuje, že u překladu divadelního textu je komunikační řetězec o stupeň složitější než u překladu prózy. U prózy je to tak, že překladatel dešifruje původní text a potom ho opět šifruje do cílového jazyka. U divadla navíc nastává fáze, při které text překladu dešifruje divadelní soubor, čímž vytváří nové sdělení, které následně vnímá obecenstvo při inscenaci (1998:44).

Neverbální komunikace hraje v dramatu také důležitou roli. Dramatické dílo se dle Otakara Zicha (2018) vyznačuje složkou viditelnou a složkou slyšitelnou. Tyto dvě složky jsou podle něj „nerozlučné,“ protože „umělé vyloučení jedné z obou složek a tím omezení na pouhou složku druhou cítíme nikoli jen jako ochuzení, nýbrž přímo zkomolení díla, jež se tím stává kusým.“ (2018:16–17) Ortrun Zuberová (1980) zmiňuje tyto složky jako důležité také proto, jaký má hra díky nim dopad na publikum. Do viditelné složky se řadí gesta, mimika, postoj, pohyb, osvětlení, kulisy. Do slyšitelné složky patří intonace, rytmus řeči, hudba, různé zvukové efekty (1980:92). Není pochyb, že tyto složky mají velký vliv na diváka. Kdybychom si zakryli oči nebo zacpali uši, ochudíme se o velkou část významu představení.

1.2 Hratelnost

Jednou z důležitých složek dramatu, která jej odlišuje od ostatních žánrů je tzv. *hratelnost* (označována jako *performability* či *playability*). Tento pojem nebyl nikdy jasně definován a na téma, zdali vůbec existuje, vedou dodnes odborníci mnohé diskuse. *Hratelnost* lze popsat jako vlastnost dramatického textu, díky které je daný text

hratelný. Joseph Che Suh (2005) popisuje, že se jedná o vztah mezi psaným textem a gesty, která jsou v textu skryta a k jejich realizaci dojde až na jevišti (2005:170).

Hratelnost je podle Bassnettové (1991) problematický pojem. Tvrdí, že se jím často popisuje něco, co nelze popsat. Uvádí:

Tento pojem nikdy nebyl jasně definován a ve většině jiných jazyků kromě angličtiny neexistuje. Pokusy o definování hratelnosti v textu se pohybují na obecné rovině a týkají se plynulého projevu v cílovém textu. V praxi to vypadá tak, že se každý překladatel rozhoduje podle konkrétního případu, jaké prvky obsahuje text, který je pro herce mluvný. Neexistuje žádný pevný teoretický základ, který by potvrzoval existenci hratelnosti¹. (1991:102)

Suh (2005) se domnívá, že je třeba vzít v úvahu dva důležité faktory, kterými jsou obecný kontext a situační kontext (2005:171). Bassnettová (1991) popisuje, že divadelní konvence záleží na kultuře, tudíž by bylo potřeba určit jednotlivé prvky, které určují *hratelnost* v různých kulturách. Suh (2005) souhlasí a přidává, že by bylo vhodné tyto prvky konkrétně určit v rámci dramatického žánru, podle čehož se potom budou prvky *hratelnosti* odvíjet (2005:171). V rámci kulturního aspektu Bassnettová (1991) zmiňuje teoretičku a překladatelku Melroseovou, která pracovala se skupinou lidí z různých kultur a tvrdí, že gesta jsou úzce spjata s tím, z jaké kultury herec pochází. Navíc hraje roli vliv dalších faktorů jako např. konvence daného divadla, pohlaví, věk, chování apod.

Espasaová (2000) se *hratelnost* pokouší popsat z pohledu textovosti, divadelnosti a ideologie. Z textového hlediska se jedná o plynulost textu a snadnou vyslovitelnost, což se úzce pojí s *mluvností* (*speakability*) a prací s dechem (*breathability*). Z inscenačního pohledu jde potom podle Espasaové o kulturní adaptaci a vynechávání některých pasáží, které jsou až moc specifické pro kulturní kontext výchozího textu (2000:50–51). Na rozdíl od Bassnettové (1991), která mluví o *hratelnosti* jako o „gestickém rozměru v

---

¹ “It has never been clearly defined, and indeed does not exist in most languages other than English. Attempts to define the ‘performability’ inherent in a text never go further than generalized discussion about the need for fluent speech rhythms in the target text. What this amounts to in practice is that each translator decides on an entirely ad hoc basis what constitutes a speakable text for performers. There is no sound theoretical base for arguing that ‘performability’ can or does exist.”

textu, který se projeví při inscenaci²“ (1991:99) mluví Espasaová (2000) o *hratelnosti* jako o pragmatickém využití scény (2000:52). Z pohledu ideologie zmiňuje Espasaová fakt, že jde o určitý druh vyjednávání a záleží na tom, komu v daném divadle náleží rozhodovací kompetence. Tou osobou bývá většinou režisér. Bassnettová (1998) později od gestického rozměru opouští a tvrdí, že by se měl překladatel zaměřit na lingvistické a paralingvistické aspekty. To jsou jednotlivé znaky v textu, jako např. jazykové jednotky, rytmus řeči, pauzy, změny v tónu a registru a intonace (1998:107). Suh (2005) tvrdí, že dramatický text obsahuje prvky *hratelnosti* a *mluvnosti*, které se překladatel pokouší rozeznat a v překladu zachovat i přes to, že se text bude upravovat dále režisérem a následnou inscenací (2005:176). Při překladu dramatického textu se uplatňuje složitější komunikační řetězec, než např. u prózy, protože výsledek překladatelovy práce není konečným. Suh (2005) se ve výsledku domnívá, že by se překladatelé a teoretici měli více zaměřit na to, jak s textem v určité kultuře nakládají režiséři a herci za účelem snadnější *hratelnosti* a *mluvnosti*. Díky tomu by se mohly určit strategie pro překladatele (2005:180–181). Na režisérské poznámky se zaměřuje třetí část analýzy v praktické části této práce.

1.3 Mluvnost

Základní složkou, která značí dramatický text, je dialog. Levý (1998) charakterizuje divadelní dialog jako promluvu, která je zvláštním druhem mluvené řeči. Má funkční vztah k obecné normě mluveného jazyka (hovorové češtině). V tomto případě je důležitá *mluvnost* a jevištní stylizace jazyka. Dále má funkční vztah k posluchači a ostatním postavám na scéně, kde se zaměřuje na volní zaměření repliky a to, že je dialog určen několika adresátům, což mohou různě vnímat ostatní postavy i diváci. Funkční vztah se týká i mluvčího. V tomto případě replika pojmenovává předměty, vlastnosti a děje a skrz to zároveň charakterizuje i postavu samu o sobě (1998:161). Kufnerová (1994) je toho názoru, že dialogy situaci (či děj) nepopisují, ale přímo ji vytvářejí a jednotlivé repliky jsou vázány ke konkrétní situaci v daném prostředí (1994:143).

---

² “*gestic dimension embedded in the text, waiting to be realized in performance*”

S výstavbou dialogu úzce souvisí kategorie *mluvnosti*. Je to důležité kritérium, které by měl mít překladatel dramatického textu na paměti. Jak již bylo nastíněno v předchozí podkapitole, jde o určitou lehkost a přirozenost dialogu. Levý (1998) považuje *mluvnost* a srozumitelnost jako základní vlastnost divadelního dialogu. To, co se v daný okamžik odehrává na jevišti, musí být jasně srozumitelné, protože se nelze vrátit zpět. V rámci tohoto Levý zmiňuje nevhodnost hláskových spojení, která jsou náročná na výslovnost (např. slova tvořená souhláskovými shluky) a která se dají jednoduše přeslechnout. O větné stavbě repliky tvrdí: „snadněji se říkají a vnímají věty kratší a souřadná spojení než rozvitá souvětí se složitou hierarchií podřadných závislostí (1998:161-162).“ Vhodnější jsou také slova, která se častěji vyskytují v určitém spojení a pořadí. Méně obvyklá slova mohou být snadněji přeslechnuta. Levý (1998) se dále zmiňuje o historickém aspektu snadné vyslovitelnosti a srozumitelnosti – záleží na vývoji jazyka, konkrétně stylu konverzace, které znaky jsou vnímány jako nemluvné. Mezi dvěma světovými válkami vymizely prostředky starého knižního stylu, které už postupně mizely na počátku století. Jedná se např. o přechodníky, záporové genitivy, infinitivy na -ti a tak dále (1998: 164–165).

Kufnerová (1994) i Levý (1998) se na větné stavbě v dialogu v mnohém shodují. Kufnerová (1994) se o ní zmiňuje následovně: „Stavba věty je v dialogu maximálně jednoduchá, jednoznačně převládá paratactické spojení vět, často bezespojkové. Vyskytuje se zde množství vět eliptických a nedokončených. Významné místo zaujímají tzv. kontaktní slova, charakteristické pro jazyk dialogu jsou různé modální částice a výrazy, které mohou mít velmi pestré kontextové významy.“ (1994: 143–144)

Mluvnost souvisí nejen s výstavbou dialogu, ale také s tím, jak je divadelní řeč stylizována. Dle Levého (1998) se v různých kulturách jevištní řeč různě odlišuje od běžné řeči, což je pro drama charakteristický způsob jednání. Hovorový jazyk je v dialogu stylizován, dochází zde k posouvání funkčních vrstev. Levý zde cituje J. V. Bečku, který tvrdí, že postavy běžně nemluví slangem, hantýrkou nebo vulgárním způsobem, ale jejich mluva je zjemněna do lidového jazyka. Prosté postavy potom nemluví lidovým jazykem, ale jazykem, který se podobá hovorovému jazyku vzdělanějších vrstev. Vzdělané vrstvy potom nekomunikují pomocí hovorového jazyka, což je směs spisovného a lidového jazyka, ale pomocí spisovného mluveného jazyka.

Vznešenost se potom posouvá do uměleckého jazyka. V tomto posouvání jazykových vrstev však existují různé odchylky, např. realistické drama posouvá funkční vrstvy málo, např. na rozdíl od starého romantického dramatu, které je posouvá o poznání více (1998: 165–166).

Pojmy *mluvnost* a *hratelnost* spolu nejen úzce souvisí, ale také se vzájemně prolínají. *Mluvnost* popisují autoři konkrétněji a souvisí s výstavbou textu. *Hratelnost* souvisí spíše s inscenační složkou a je *mluvnosti* nadřazena.

2 KONTEXTUALIZACE DIVADELNÍ HRY *NAŠE MĚSTEČKO*

2.1 Thornton Wilder

Jak uvádí Grebanier, Thornton Niven Wilder se narodil 17. dubna 1897 v Madisonu, hlavním městě Wisconsinu ve Spojených státech amerických. Byl nejen spisovatelem a dramatikem, ale také učitelem, překladatelem, scénáristou a libretistou. Část svého dětství strávil na německé škole v Hong Kongu, střední školu však dokončil v Kalifornii. Navštěvoval Yale a přispíval do univerzitního časopisu *Yale Literary Magazine*. V roce 1920 strávil rok na Akademii v Římě, kde také začal psát román *The Cabala*. Ve Spojených státech potom učil francouzštinu na Lawrenceville School v New Jersey a zároveň začal studovat magisterské studium na Princetonské univerzitě. Větší pozornost získalo až jeho dílo *The Bridge at San Luis Rey (Most svatého Ludvíka krále)*, které bylo později i zfilmováno. To odstartovalo jeho kariéru. V roce 1928 vydal sbírku krátkých her *The Angel That Troubled the Waters*. V letech 1930 až 1936 učil na Chicagské univerzitě, kde mimo jiné napsal scénář pro několik hollywoodských filmů. Také napsal další román *Heaven's My Destination*, učil na Havajské univerzitě a pracoval na adaptaci hry *A Doll's House* od Henrika Ibsena. Za druhé světové války sloužil ve zpravodajství Vzdušných sil v Itálii a Severní Africe. (1994:6–13)

Jak zmiňuje Kliment, Thornton Wilder je držitelem tří Pulitzerových cen a zároveň jediným autorem, který vyhrál Pulitzerovu cenu za fikci i drama. Svou první Pulitzerovu cenu získal v roce 1928 za novelu *The Bridge at San Luis Rey (Most svatého Ludvíka krále)*, o deset let později potom v roce 1938 druhou za hru *Our Town (Naše městečko)* a v roce 1943 třetí za hru *The Skin of Our Teeth (Jen o chlup)*. (Kliment, 2021)

2.2 Divadelní hra *Naše městečko*

Divadelní hru *Our Town (Naše městečko)* napsal Thornton Wilder v roce 1938. Inspirací mu byl román Gertrudy Steinové *The Making of Americans* z roku 1925.

Divadelní hra *Naše městečko* je dodnes jednou z nejhranějších her ve Spojených státech amerických. Zpočátku tomu tak však nebylo. První bostonské nastudování v lednu roku 1938 získalo negativní recenze a hra se dočkala úspěchu až na divadelních prknech v New Yorku, a to o měsíc později. Thornton Wilder se v této hře snaží zdůraznit důležitost maličností v životě, které si člověk běžně neuvědomuje. Život je brán jako samozřejmost. V posledním dějství, které zobrazuje smrt, si skrz zesnulou Emílii divák uvědomuje, že si živí lidé nejsou vědomi pomíjivosti okamžiků a že se vše děje velmi rychle. Původní divadelní zpracování neobsahuje rekvizity a herci předvádějí jednotlivé činnosti pomocí pantomimy.

Ve hře *Naše městečko* se objevuje prvek metadivadla. Tím je postava asistenta, která provází dějem, představuje, popisuje a organizuje jednotlivé scény a tím prolomuje jevištní iluzi (Duckworth 1994: 133). V této roli vypravěče se několikrát objevil sám autor.

Jak uvádí Lebrová, hra *Naše městečko* byla několikrát adaptována pro televizi. Poprvé to bylo v roce 1940 s Williamem Holdenem v roli jedné z hlavních postav – George. V roce 1955 vznikla televizní muzikálová verze, která se vysílala živě. Vystupoval v ní např. Frank Sinatra v roli asistenta. Další televizní adaptace vznikla v roce 1977, která byla několikrát nominována na cenu Emmy. V roce 1989 získala televizní adaptace vytvořená na základě inscenace divadla Lincoln Center Theater režírované Gregorym Mosherem cenu Tony za nejlepší inscenaci moderní klasické hry. Další televizní adaptace vznikla v roce 2003. (Lebrová, 2010)

2.2.1 Děj divadelní hry *Naše městečko*

Děj této tříaktové hry zachycuje krásu všedního života obyvatel městečka Grover's Corners v New Hampshire. První dějství se odehrává v roce 1901 a popisuje poklidný každodenní život v městečku. Uvádí ho postava vypravěče (tzv. asistenta), který popisuje děj, představuje městečko a zároveň interaguje s postavami, které představují informace o městečku. Objevují se zde dvě hlavní rodiny, kolem kterých se odvíjí příběh. První z nich je rodina Gibbsova – doktor Gibbs, jeho žena Julie Gibbsová a jejich syn George a dcera Rebeka. Druhou rodinou, která je představena, je rodina

Webbova – šéfredaktor Webb, jeho žena Myrtle Webbová a jejich dcera Emílie a syn Wally. První dějství popisuje idylku městečka a točí se kolem přípravy dětí do školy, snídaní, běžnými rozhovory mezi postavami, domácími povinnostmi, sborem a krásou měsíčního svítu. Objevuje se zde i poměrně kontroverzní postava varhaníka, který je alkoholik.

Druhé dějství se odehrává o tři roky později, v roce 1904. Začíná přípravami na svatbu George a Emílie, poté zasahuje asistent, který se obrací na diváky s tím, aby si vzpomněli na ten pocit, kdy se poprvé zamilovali. Uvádí retrospektivní scénu o tom, jak se vlastně Emílie s Georgem dali dohromady. George s Emílií se sešli po škole a po společném rozhovoru si uvědomí, že chovají city jeden k druhému. George se rozhodne, že nepůjde studovat na vysokou školu, ale že se od strýce naučí být farmářem a vezme si Emílii. Další scéna je rozhovor mezi rodiči Gibbsovými, jestli by to Georgeovi měli dovolit a sentimentální vzpomínání, jaké to bylo pro ně. Při samotném obřadu se objevují pochyby a strach rodičů, George i Emílie, nakonec se však sňatek uskuteční.

Třetí dějství se odehrává o devět let později, v roce 1913. Asistent uvádí do děje na hřbitově a zmiňuje, že tam mimo jiné leží paní Gibbová nebo Wally, syn pana Webba. Dále se dozvídáme, že při porodu zemřela Emílie. Na hřbitově vedou mezi sebou mrtví běžné rozhovory a komentují, co se děje ve světě živých. Zesnulá Emílie se baví s paní Gibbovou a děkuje jí za dědictví, díky němuž vylepšili s Georgem jejich farmu. Komentuje vlastní pohřeb, který se jí odehrává před očima. Emílie se chce naposledy podívat do minulosti. Ostatní mrtví ji přemlouvají, aby to nedělala, že to bude bolestivé nebo aby si alespoň vybrala nějaký bezvýznamný den. Emílie si vybírá den svých dvanáctých narozenin. Vše kolem je pro ni bolestivé pozorovat, protože si uvědomuje, jak všechno rychle ubíhá a jak si to člověk při běžném životě neuvědomuje. Zdůrazňuje, že je potřeba si vážit každé chvíle, kterou v životě máme. Postupně se se všim loučí.

2.2.2 Naše městečko v českém překladu

Divadelní hra *Naše městečko* byla v České republice přeložena třemi překladateli. První se zhostila překladu Marie Effenbergerová v roce 1964 a její překlad byl poprvé inscenován v témže roce v plzeňském Divadle J. K. Tyla, dále byl ještě jednou inscenován v roce 1965 v Divadle F. X. Šaldy v Liberci. V témže roce hned vznikl

druhý překlad od Marie Horské, který byl poprvé inscenován Městskými divadly pražskými a poté se dočkal ještě tři dalších inscenací. V roce 1978 poté vznikl třetí překlad od Martina Hilského, který byl poprvé inscenován v Divadle Petra Bezruče v Ostravě. Od doby, kdy existuje překlad Martina Hilského, se hraje právě jeho překladová verze.

Zde je výčet premiér inscenací z Databáze inscenací Divadelního ústavu společně s tím, která překladatelská verze byla inscenována:

Tabulka č. 1: Přehled inscenací divadelní hry *Naše městečko* na českých jevištích

Překladatel/ka	Premiéra	Divadlo
Marie Effenbergerová	10. 10. 1964	Divadlo J. K. Tyla Plzeň
	13. 2. 1965	Divadlo F. X. Šaldy Liberec
Marie Horská	14. 1. 1965	Městská divadla pražská Praha
	24. 6. 1965	Státní divadlo Ostrava
	4. 9. 1965	Divadlo pracujících Gottwaldov, Zlín
	9. 5. 1968	Divadlo Oldřicha Stibora Olomouc
Martin Hilský	20. 1. 1978	Divadlo Petra Bezruče Ostrava
	17. 9. 1983	AMU DAMU DISK – Divadelní studio Praha
	15. 5. 1986	Národní divadlo Praha
	30. 5. 1986	Divadlo pracujících Most
	23. 2. 1991	Těšínské divadlo Český Těšín
	18. 1. 1992	Východočeské divadlo Pardubice
	15. 4. 1994	Městské divadlo (DBM) Brno
	16. 12. 1994	Středočeské divadlo Kladno
	17. 12. 1994	Státní divadlo Ostrava
	15. 3. 1997	Horácké divadlo Jihlava
	24. 11. 1997	DIK – Divadlo konzervatoře Praha
	18. 1. 1998	Slezské divadlo Opava
	6. 3. 1999	Západočeské divadlo Cheb

	27. 11. 1999	Těšínské divadlo Český Těšín
	16. 1. 2004	Národní divadlo v Brně
	20. 10. 2007	Městská divadla pražská Praha
	10. 12. 2010	Městské divadlo Mladá Boleslav
	19. 12. 2015	Divadlo Šumperk
	15. 9. 2019	Slezské divadlo Opava

3 METODOLOGIE

Na základě poznatků v teoretické části práce, kde byly představeny přístupy Bassnettové, Espasaové, Levého, Suha, jsou pro potřeby této práce vydefinovány jednotlivé kategorie, které přispívají k mluvnosti textu, a tím i lepší hratelnosti. Tato práce se nezaměřuje na srovnání inscenací, nýbrž na práci s textem. Z tohoto důvodu je hratelnost chápána především skrz mluvnost, kterou autoři popisují konkrétnějším způsobem. Jednotlivé prvky, které vycházejí z poznatků autorů, se objevují v analytické části této práce.

Jak bylo uvedeno v kapitole 1.2, Susan Bassnettová (1991) vnímá hratelnost spíše jako gestický rozměr textu, který se projeví při inscenaci, naopak Espasaová (2000) mluví o pragmatickém využití scény. O sedm let později však Bassnettová od této myšlenky opouští a přiklání se k tomu, aby se překladatel zaměřil na lingvistické a paralingvistické aspekty.

Espasaová (2000), Bassnettová (1991) i Suh (2005) se shodují na tom, že divadelní konvence záleží na kultuře a Espasaová zmiňuje důležitost kulturní adaptace a to, že je v rámci hratelnosti běžné **vynechávat některé pasáže**, které jsou až moc specifické pro kulturní kontext VT. Toto lze pozorovat v kapitole, která se zabývá analýzou režisérských poznámek.

Jednotlivé kategorie v analytické části staví především na následujících prvcích mluvnosti:

Na důležitosti **plynulého projevu** se shodne více autorů. Zmiňuje ji Susan Bassnettová (1991), Eva Espasaová (2000) i Jiří Levý (1998). Jako další důležité kritérium pro mluvnost zmiňuje Espasaová (2000) i Levý (1998) **snadnou vyslovitelnost**. Za další prvek mluvnosti považuje Levý (1998) i Kufnerová (1994) kratší věty, **jednoduchou stavbu věty** a souřadné spojení vět. Zlata Kufnerová dále dodává, že se v textu běžně vyskytují nedokončené věty, eliptické věty a kontaktní slova.

Analýza se zabývá částí prvního dějství divadelní hry *Naše městečko*. Skládá se ze tří částí, které určují jednotlivé kategorie v rámci mluvnosti a hratelnosti. První část analýzy se soustředí na srovnání tří překladových verzí. První verze pochází z roku 1964 od Marie Effenbergerové, druhá verze z roku 1965 od Marie Horské a třetí verze

z roku 1978 od Martina Hilského. Analýza zkoumá, jakým způsobem překladatelé pracují s koncepty mluvnosti a hratelnosti. Jednotlivé příklady jsou vymezeny v následujících kategoriích: plynulost a přirozenost mluvy, lehká vyslovitelnost, jednoduchá větná stavba, kratší slovní spojení. Jak již bylo zmíněno, tyto kategorie vycházejí především z poznatků Susan Bassnettové (1991), Josepha Che Suha (2005), Evy Espasaové (2000), Zlaty Kufnerové (1994) a Jiřího Levého (1998).

Druhá část analýzy srovnává tři překladové verze a poukazuje na zjištění, že doslovnost se s mluvností a hratelností vylučuje. Doslovný překlad není vhodný pro přirozenost repliky, která je zásadní pro mluvnost textu.

Marie Effenbergerová překládala z jiného originálu, než Marie Horská a Martin Hilský, většina pasáží je však stejná. Pro účely analýzy jsou porovnány pasáže, které se shodují ve výchozím textu. Plná verze analýzy je k nalezení v Příloze, kde jsou taktéž režisérské poznámky.

V poslední části analýzy je ukázáno, jakým způsobem upravuje text další osoba, která je účastníkem překladatelského procesu. V rámci této části analýzy rozebírám překlad Marie Horské s režisérskými poznámkami a sleduji, jak se v jejich důsledku text mění. Překladatelská verze často nebývá finální verzí a před inscenací prochází text ještě několika úpravami. Asistent režie Karel Tarnovský značně poupravil překlad Marie Horské, aby byl na jevišti lépe hratelný. Jeho úpravu inscenovala Městská divadla pražská v roce 1965. Tato verze byla k dispozici v knihovně Divadelního ústavu. Celý text analýzy je k nalezení v Příloze, na konci práce. Tato režisérská část analýzy uvádí příklady pro následující oblasti, které vznikly na základě analýzy: úpravy formulací, vynechávání pasáží, přirozenost repliky a situační kontext, hovorové vyjadřování.

Shrnutí výsledků analýzy se nachází na konci kapitoly 4.

4 ANALÝZY PŘEKLADŮ DIVADELNÍ HRY *NAŠE MĚSTEČKO*

4.1 Analýza tří překladových verzí z pohledu mluvnosti a hratelnosti

První část analýzy zkoumá tři překladatelské verze z pohledu mluvnosti a hratelnosti. Překladatelskou verzí Marie Effenbergerové, Marie Horské a Martina Hilského. Jsou

zde vymezeny kategorie, které jsou důležité pro mluvnost textu. Každá z kategorií je podpořena několika příklady. Kategorie jsou následující: plynulost a přirozenost, lehká vyslovitelnost, jednoduchá větná stavba, kratší slovní spojení.

4.1.1 Plynulost, přirozenost

Jak je uvedeno v této práci v kapitole 1.3 Mluvnost, na důležitost plynulého projevu apeluje Bassnettová (1991), Espasaová (2000) i Levý (1998). Je to bezpochyby jedna ze zásadních kategorií, která podporuje mluvnost, tito autoři ji však blíže nespecifikují. Pro potřeby této práce je přirozenost chápána tak, že se projevuje různými způsoby a na různých jazykových rovinách. Přirozenost souvisí s užitností v daném jazyce. Např. jedním z důležitých faktorů je následování přirozeného slovosledu pro český jazyk, používání ustálených slovních spojení a hovorového jazyka, vyvarování se doslovnosti a využívání situačního kontextu. Tyto rysy jsou ilustrovány v následujících příkladech.

Příklad (1)

VT	M. Effenbergerová	M. Horská	M. Hilský
REBECCA GIBBS' VOICE: Ma! What <u>dress</u> shall I wear?	<i>Hlas Rebeky</i> <i>Gibbsové: Mami,</i> <i>které <u>šaty</u> si mám</i> <i>vzít?</i>	<i>Hlas Rebeky:</i> <i>Mami! Jaké si mám</i> <i>vzít <u>šaty</u>?</i>	<i>Hlas Rebeky:</i> <i>Mami! <u>Co si mám</u></i> <i><u>vzít na sebe</u>?</i>

Tento rozhovor probíhá u Gibbsových doma. Při ranních přípravách do školy spolu hovoří matka Gibbsová s dcerou Rebekou.

M. Effenbergerová i M. Horská řeší překlad této repliky poměrně doslovně, více se drží výchozího textu a „dress“ překládají doslovně jako „šaty“. M. Hilský se naopak původního textu tolik nedrží a používá obecnější vyjádření. Nespecifikuje „šaty“ a „na sebe“ se objevuje v rématické pozici, což podporuje plynulost a přirozenost repliky.

Příklad (2)

VT	M. Effenbergerová	M. Horská	M. Hilský
WALLY: <u>I'm bright, too</u> , when I'm looking at my stamp collection.	<i>Wally: <u>Já jsem také chytrý</u>, když si prohlížím svou sbírku známek.</i>	<i>Wally: <u>Já jsem taky chytrý</u>, když mám takovou sbírku známek.</i>	<i>Wally: Když se dívám na sbírku známek, <u>taky si připadám chytřej.</u></i>

Tento rozhovor se odehrává u Gibbsových ráno u snídaně, kdy spolu hovoří paní Webbová a její syn Wally o škole.

Tento příklad ilustruje problematiku funkční větné perspektivy. V českém jazyce je přirozené, aby věta začínala tématem (známá informace) a končila rématem (nová informace), kdežto anglický jazyk to má opačně. M. Effenbergerová i M. Horská řeší překlad doslovně, začínají s informací „já jsem také chytrý“ na začátku promluvy, stejně jako je tomu ve výchozím textu. M. Hilský tuto informaci dává do rématické pozice a tím zdůrazňuje její význam, čímž přidává na plynulosti repliky. Navíc používá nespisovnou koncovku -ej ve slově „chytřej“ a nespisovné „taky“ namísto spisovného „také“, což při mluvené řeči působí mnohem přirozeněji. M. Horská v tomto případě používá jednu nespisovnou a druhou spisovnou koncovku, což není konzistentní řešení.

Příklad (3)

VT	M. Effenbergerová	M. Horská	M. Hilský
MRS. GIBBS: <u>Here, chick, chick, chick</u> . No, go away, you. Go away.	<i>Paní Gibbsová: <u>Ná, ťu, ťu, ťu, ná</u>. Ne, ty jdi pryč. Jdi pryč!</i>	<i>Gibbsová: <u>Na, malá, na, na</u> ... Ty jdi pryč. Jdi.</i>	<i>pí Gibbsová: <u>Puti, puti, na, na</u>. Jedeš, ty potvoro, jedeš.</i>

Tato situace uvádí do nového prostředí, kdy na jeviště vstupuje paní Gibbsová a krmí slepice. Tento příklad ilustruje přirozenost v používání ustálených výrazů. M. Hilský používá nejvíce přirozenější řešení „puti, puti, na, na“, což je ustálené citoslovce pro přivolávání zvěře, většinou ptactva. V případě řešení M. Effenbergerové a M. Horské se o ustálená citoslovce nejedná. M. Hilský pokračuje s přirozenějším výrazem „jedeš, ty potvoro“, které je expresivně zabarvené a do této situace zapadá lépe, než „jdi pryč.“

Příklad (4)

VT	M. Effenbergerová	M. Horská	M. Hilský
MRS. GIBBS: Well, he called on me. First I thought he was a patient wantin' to see <u>Dr. Gibbs</u> .	<i>Paní Gibbsová:</i> U mne byl. Nejdřív jsem si myslela, že je to nějaký pacient, který hledá <u>doktora</u> .	<i>Gibbsová:</i> U nás byl. Nejdřív jsem si myslela, že to je nějaký pacient, který přišel za <u>Frankem</u> .	<i>pí Gibbsová:</i> K nám přišel, víš. To bude nějaký <u>manželův</u> pacient, napadlo mě, sotva jsem ho uviděla.

V tomto případě se spolu baví sousedky Myrtle Webbová a Julie Gibbsová o tom, že je navštívil starožitník, který paní Gibbsově nabídl peníze za starý kus nábytku. Tento příklad ilustruje využití situačního kontextu. O jeho důležitosti se zmiňuje Suh (2005), který ho spolu s obecným kontextem zmiňuje v rámci hratelnosti jako něco, na co by se měl překladatel zaměřit. V tomto případě se jedná o oslovení manžela paní Gibbsové, který pracuje jako doktor. Jeho manželka by se o něm tedy přirozeně měla vyjádřit familiárním způsobem, tím spíše, když se jedná o neformální situaci – mluví se svou kamarádkou.

Situační kontext v tomto případě lépe řeší M. Horská pomocí křestního jména „za Frankem“ a M. Hilský pomocí „manželův“. Z řešení M. Effenbergerové „hledá doktora“ není hned jasné, že se jedná o jejího manžela, což může narušit pozornost diváka. Co se týče větné stavby, nejméně doslovné a nejvíce přirozené je řešení M. Hilského, který navíc přidává ujišťovací „víš“, které je typické pro mluvu. M. Effenbergerová i M. Horská se naopak velmi doslovně drží VT.

Na předchozích příkladech se ukázala důležitost plynulosti a přirozenosti repliky jakožto zásadního předpokladu pro mluvnost textu. První čtyři příklady poukázaly na to, že pro dosažení plynulosti a přirozenosti je vhodné: oprostít se od výchozího textu, používat ustálenou větnou konstrukci v daném jazyce, používat nespisovné koncovky, používat zavedená ustálená slovní spojení a citoslovce a využívat situačního kontextu. Z analyzovaných textů je patrné, že se plynulost a přirozenost vylučuje s doslovností, které je věnována větší pozornost v následující podkapitole 4.2. Z následujících příkladů vyplývá, že na přirozenost a plynulost promluvy se nejvíce zaměřuje nejnovější překladová verze, a to verze Martina Hilského.

4.1.2 Lehká vyslovitelnost

Dalším důležitým kritériem pro mluvnost textu je lehká či snadná vyslovitelnost. O tomto kritériu se zmiňuje Levý (1998) i Espasaová (2000), ta ho pojí s mluvností (speakability) a prací s dechem (breathability). Z tohoto hlediska jsou nevhodná slova, ve kterých se objevují shluky souhlásek – hůře vyslovitelných frikativ, sykavek apod.

Příklad (5)

VT	M. Effenbergerová	M. Horská	M. Hilský
MRS. WEBB: Children! Now I won't have it. Breakfast is just as good as any other meal and I won't have you gobbling like wolves. <u>It'll stunt your growth, – that's a fact.</u> Put away your book, Wally.	<i>Paní Webbová:</i> Děti! Tohle nemám ráda. Snídaně je právě tak důležitá jako kterékoliv jiné jídlo a nechci, abyste jí hltali jako vlci. <u>Zarží se vám vzrůst – uvidíte!</u> Wally, dej pryč tu knihu!	<i>Webbová:</i> Děti! Tohle rozhodně trpět nebudu. Snídaně je stejně důležité jídlo jako každé jiné a nedovolím, abyste jedli tak hltavě. <u>To jakživ nevyrostete, uvidíte.</u> Odlož tu knihu, Wally.	<i>pí Webbová:</i> Tak tohle jsme si nedomluvili, děti. Snídaně je pořádné jídlo, jako každé jiné a nebudete ji do sebe takhle házet. <u>Chcete vyrůst, ne? No vážně.</u> Wally, nech tu knihu.

Replika z příkladu č. 5 se odehrává u Webbových ráno u snídaně. Paní Webbová napomíná své děti Wallyho a Emílii, aby se v klidu najedly. Co se týče snadné vyslovitelnosti, M. Effenbergerová řeší předposlední větu poněkud nešťastně. Ve výrazu „zarží se vám vzrůst“ jsou problematická počáteční písmena slov v řadě za sebou. V tomto případě se jedná o znělou frikativu „z“, neznělou frikativu „s“, znělou frikativu „v“ a shluk souhlásek „vzr“. Tato věta se nevyslovuje snadno, což narušuje celkovou plynulost repliky, herec by v této větě mohl potenciálně škobrtnout. Navíc se ve slově „zarazí“ objevuje překlep. V překladu M. Horské a M. Hilského problém v náročné vyslovitelnosti není. M. Hilský se navíc obrací přímo na řečníky v ději a překlad řeší řečnickou otázkou.

Příklad (6)

VT	M. Effenbergerová	M. Horská	M. Hilský
MRS. GIBBS: Tell Miss Foster I send her my <u>best congratulations</u> — can you remember that?	<i>Paní Gibbsová:</i> Vyřid' slečně Fosterové mé <u>nejsrdečnější blahopřání!</u> Nezapomeneš na to?	<i>Gibbsová:</i> Vyřid' slečně Fosterové, že jí přeju <u>hodně štěstí</u> – nezapomeneš?	<i>pí Gibbsová:</i> Vyřid' paní učitelce, že jí <u>moc gratuluju</u> – nezapomeneš na to?

Replika v příkladu č. 6 se odehrává při odchodu dcery Rebeky do školy. Její matka paní Gibbsová jí připomíná, aby pozdravovala paní učitelku. Překladatelské řešení M. Effenbergerové „nejsrdečnější blahopřání“ je hůře vyslovitelné, protože se v něm objevují shluky souhlásek – v tomto případě opět frikativy. Řešení M. Horské „hodně štěstí“ a M. Hilského „gratuluju“ se vyslovuje o poznání lépe. M. Horská i M. Hilský navíc přidávají přirozeně znějící nespisovnou koncovku – „přeju“, „gratuluju“.

4.1.3 Jednoduchá větná stavba

Ze syntaktického hlediska je pro mluvnost dle Levého (1998) i Kufnerové (1994) důležitá jednoduchá větná stavba. Kratší věty a souřadná spojení jsou považovány za jedny z typických znaků divadelního dialogu. Toto je ilustrováno na následujících příkladech.

Příklad (7)

VT	M. Effenbergerová	M. Horská	M. Hilský
MRS. WEBB: <u>He'll be here in a minute</u> ... He just cut his hand while he was eatin' an apple.	<i>Paní Webbová:</i> <u>Bude zde za chvíličku</u> ... Právě se řízl do ruky, <u>když krájel jablko</u> .	<i>Webbová:</i> <u>Hned tu bude</u> ... Jedl jablko a řízl se přitom do prstu.	<i>pí Webbová:</i> <u>Hned tu bude</u> ... <u>krájel si jablko a řízl se přitom do prstu</u> .

V úseku z příkladu č. 7 má pan Webb jakožto šéfredaktor vystoupit a přednést informace o městečku Grover's Corners. Jeho manželka paní Webbová ho omlouvá za

zpoždění. Objevuje se zde souřadné bezspojkové spojení vět, o kterém se mimo jiné zmiňuje Kufnerová (1994) jakožto o typické větné stavbě, která podporuje mluvnost dialogu. Za vhodnější řešení považuji překlad M. Horské a M. Hilského, které využívá deiktické vyjádření „hned tu bude“. M. Horská i M. Hilský také dávají „jedl jablko“ a „krájel si jablko“ do tematické pozice, na rozdíl od M. Effenbergerové, která využívá větu vedlejší „když krájel jablko“ v rematické pozici. Řešení M. Effenbergerové „bude zde za chvíličku“ působí v dané situaci zbytečně spisovně.

Příklad (8)

VT	M. Effenbergerová	M. Horská	M. Hilský
MRS. GIBBS: I'll come <u>and</u> slap the both of you, –that's what I'll do.	<i>Paní Gibbsová:</i> Já půjdu nahoru <u>a</u> dám vám každému pár pohlavků – uvidíte!	<i>Gibbsová:</i> Nepřejte si, <u>abych</u> šla nahoru, naplácám vám oběma – uvidíte.	<i>pí Gibbsová:</i> Vyběhnu nahoru <u>a</u> spráskám vás oba dva – nepřejte si mě.

V příkladu č. 8 napomíná paní Gibbsová své děti Rebeku a George, aby nezlobily. M. Effenbergerová i M. Hilský volí jednodušší větnou stavbu než M. Horská. Oba tvoří souvětí souřadné a spojují věty pomocí spojky „a“ ve slučovacím poměru. M. Horská se rozhodla pro příslovečnou vedlejší větu pomocí spojky „abych“. M. Effenbergerová zmiňuje zbytečně zájmeno „já“ na začátku věty. Z hlediska jednoduchosti je řešení M. Hilského nejvhodnější.

4.1.4 Kratší slovní spojení

V návaznosti na jednoduchou větnou stavbu je třeba zmínit kratší a jednodušší slovní spojení. Nominální tendence anglického jazyka může při překladu představovat problém. Český jazyk jakožto jazyk syntetický však nominálnost tolik nevyužívá, tudíž její přejímání není vhodné. Tak je poukázáno v příkladu č. 9.

Příklad (9)

VT	M. Effenbergerová	M. Horská	M. Hilský
MRS. GIBBS: Here, give me some more of those beans. Myrtle, did one of those <u>secondhand-furniture men from Boston</u> come to see you last Friday?	<i>Paní Gibbsová:</i> Dej mi sem ještě pár těch fazolí. Myrtle, nebyl u tebe minulý pátek <u>nějaký překupník nábytku z Bostonu?</u>	<i>Gibbsová:</i> Podej mi nejdřív trochu fazolí. Myrtle, byl u vás minulý pátek taky ten <u>zástupce obchodu se starožitným nábytkem z Bostonu?</u>	<i>pí Gibbsová:</i> Nejdřív mi podej fazole. Pověz mi, byl u vás v pátek taky ten <u>člověk z bostonského bazaru?</u>

V příkladu č. 9 se baví paní Gibbsová s paní Webbovou, zatímco spolu loupají fazole. M. Horská používá nejdělsí a nejsložitější vyjádření pro obchodníka z Bostonu, jde tu o nominálnost, která v českém jazyce není tak běžná jako v anglickém a toto spojení není plynulé ani snadno vyslovitelné. Řešení M. Effenbergerové je poměrně uspokojující, ale jako nejpřirozenější považuji překlad M. Hilského, který používá méně konkrétní výraz „ten člověk“, což působí nejautentičtěji, dojemem, že si pí. Gibbsová vzpomíná na nějakého náhodného pána.

Příklad (10)

VT	M. Effenbergerová	M. Horská	M. Hilský
MRS. GIBBS: <u>Strawberry phosphates</u> —that's what you spend it on.	<i>Paní Gibbsová:</i> <u>Jahodová limonáda</u> , to je to, zač všechno utratíš.	<i>Gibbsová:</i> <u>Jahodové šumicí bonbóny</u> , za ty to všecko utratíš, vid'?	<i>pí Gibbsová:</i> Například <u>jahodové šumáky</u> , že jo – za ty utratíš první poslední.

Rozhovor z příkladu č. 10 probíhá u snídaně v domě Gibbsových. Paní Gibbsová se ptá svého syna George, za co utrácí kapesné. V rámci kratšího slovního spojení, které je podáno v nespisovné variantě, je nejvhodnější řešení M. Hilského „jahodové šumáky.“ M. Hilský navíc používá idiomatické vyjádření „první poslední“, které je krátké a mluvné. Nejvíce doslovný je naopak překlad M. Effenbergerové „to je to, zač všechno utratíš“. Toto řešení se úzce drží výchozího textu, je moc dlouhé a špatně vyslovitelné.

4.2 Analýza tří překladových verzí a doslovnost jako kontradikce mluvnosti a hratelnosti

Pokud se překladatel příliš drží větné struktury či slovní zásoby výchozího textu, výsledný text působí nepřirozeně a brání tak celkové plynulosti projevu. Doslovnost byla nastíněna i v příkladech v předchozí kapitole jako něco, co se vylučuje s mluvností a hratelností. Příklad č. 2 ilustroval důležitost funkční větné perspektivy jakožto důležitého předpokladu pro plynulost a přirozenost textu. Tato kapitola se věnuje doslovnosti blíže, a to především skrz překladatelská řešení Marie Effenbergerové. Objevují se zde dvě kategorie: doslovnost ve slovní zásobě a doslovnost ve větné stavbě. V některých případech může přílišná doslovnost způsobit významový posun, jak je tomu v příkladech č. 12 a 13.

4.2.1 Doslovnost ve slovní zásobě

Příklad (11)

VT	M. Effenbergerová	M. Horská	M. Hilský
REBECCA: Ma, I <u>hate</u> that dress.	<i>Rebeka:</i> Mami, já ty šaty <u>nenávidím!</u>	<i>Rebeka:</i> Mami, ale já ty šaty <u>nenávidím!</u>	<i>Rebeka:</i> Ale mami, zrovna tyhle šaty <u>nemůžu ani vidět.</u>

Konverzace v příkladu č. 11 ilustruje běžné ráno u Gibbsových, kdy se děti chystají do školy a dcera Rebeka vyjadřuje svou nespokojenost s výběrem šatů, které jí její matka připravila. M. Effenbergerová i M. Horská používají doslovné vyjádření „hate“ – nenávidím. M. Hilský se nedrží tak úzce výchozího textu a používá idiomatičtější vyjádření „nemůžu ani vidět“, které dodává na přirozenosti repliky.

Příklad (12)

VT	M. Effenbergerová	M. Horská	M. Hilský
MRS. GIBBS: Oh, hush-up-with-you.	<i>Paní Gibbsová:</i> Ach, mluv po-ti-chu!	<i>Gibbsová:</i> Jen mlč.	<i>pí Gibbsová:</i> Nech těch řečí, prosím tě.

V příkladu č. 12 napomíná paní Gibbsová svou dceru Rebeku, aby neodmlouvala. Řešení M. Effenbergerové je velice doslovné a dochází zde k významovému posunu. Paní Gibbsová nenapomíná Rebeku, aby ztišila hlas, ale aby nevymýšlela hlouposti. Nejblíže k tomuto významu má překlad M. Horské „jen mlč“ a ještě přirozenější je překlad M. Hilského „nech těch řečí“, kde je navíc přidáno mluvňé „prosím tě“.

Příklad (13)

VT	M. Effenbergerová	M. Horská	M. Hilský
MR. WEBB: Very ordinary town, if you ask me. Little better behaved than most. <u>Probably a lot duller.</u>	<i>Režisér:</i> Když už se ptáte – docela obyčejné město. Trochu slušnější než většina ostatních. <u>Patrně hromada hlupáků.</u>	<i>Webb:</i> Podle mého názoru jsme docela všední město. V chování snad trochu slušnější než většina ostatních. <u>Pravděpodobně také mnohem nudnější.</u>	<i>p. Webb:</i> Velmi obyčejné městečko, řekl bych. Žije se tu o něco spořádaněji než ve většině ostatních městeček. <u>Také asi o moc nudněji.</u>

V příkladu č. 13 vystupuje na pokyn asistenta pan Webb a prezentuje fakta o městečku Grover's Corners. V poslední větě v překladu M. Effenbergerové se objevuje významový posun. „Patrně hromada hlupáků“ neodpovídá významu „probably a lot duller“, které naznačuje, že se toho v městečku moc neděje. Řešení M. Horské i M. Hilského správnému významu odpovídá.

Příklad (14)

VT	M. Effenbergerová	M. Horská	M. Hilský
MRS. GIBBS: You look real nice, Rebecca. <u>Pick up your feet.</u>	<i>Paní Gibbsová:</i> Rebeko, vypadáš opravdu roztomile. <u>Zvedej nohy!</u>	<i>Gibbsová:</i> Sluší ti to, Rebeko. <u>Zvedej pořádně nohy.</u>	<i>pí Gibbsová:</i> Opravdu ti to moc sluší, Rebeko. <u>Tak už běž.</u>

V příkladu č. 14 mluví paní Gibbsová na svou dceru Rebeku před odchodem do školy. „Pick up your feet“ řeší M. Effenbergerová i M. Horská velmi doslovně. M. Hilský se naopak oprostil od původního textu. „Tak už běž“ považuji za nejvhodnější překlad.

Příklad (15)

VT	M. Effenbergerová	M. Horská	M. Hilský
MRS. GIBBS: Well, if I could get the Doctor to take the money and go away someplace on a real trip I'd sell it like that.—Myrtle, ever since I was that high I've had the thought that I'd like to see <u>Paris, France</u> . I suppose I'm crazy.	<i>Paní Gibbsová:</i> Hm, kdybych dokázala přimět manžela, abychom za ty peníze podnikli nějakou opravdovskou cestu, někam... hned bych to prodala. Víš, Myrtle, to je můj životní sen, vidět <u>Paříž, Francii</u> – Ach, já nevím.	<i>Gibbsová:</i> Totiž, to je tak – kdybych mohla přemluvit Franka, aby si ty peníze vzal a odejel někam na opravdovou dovolenou, prodala bych ho ještě dnes. – Myrtle, už když jsem byla takhle malá, toužila jsem vidět <u>Paříž, Francii</u> . Připadám ti jako blázen, vid'?	<i>pí Gibbsová:</i> Kdybych dokázala přemluvit Franka, aby za ty peníze zaplatil nějakou pořádnou dovolenou, prodala bych ten krám na to šup. Myrtle, už jako malá holka jsem chtěla vidět <u>Paříž</u> . Asi ti připadám pěkně trhlá, vid'?

Příklad č. 15 ilustruje rozhovor paní Gibbsové a paní Webbové, přičemž se paní Gibbsová svěří o své touze navštívit Paříž. V rámci kulturního kontextu je českému divákovi jasné, kterou Paříž má na mysli, tudíž není potřeba už dále popisovat, že jde o Francii. Řešení M. Hilského je v tomto ohledu nejvhodnější.

4.2.2 Doslovnost ve větné stavbě

Příklad (16)

VT	M. Effenbergerová	M. Horská	M. Hilský
MRS. WEBB: <u>You know the rule's well as I do</u> —no books at table. As for me, I'd rather have my children healthy than bright.	<i>Paní Webbová:</i> <u>Znáte to pravidlo právě tak dobře jako já</u> – u stolu žádné knihy! <u>Pokud se mne týče</u> , chci mít své děti raději zdravé než chytré.	<i>Webbová:</i> <u>Kolikrát</u> jsem ti to už říkala: u jídla se nečte. <u>Chci</u> mít děti raději zdravé než chytré.	<i>pí Webbová:</i> <u>Dobře</u> víš, že knihy při jídle na stůl nepatří. <u>Chci</u> vás mít raději zdravé než chytré.

V příkladu č. 16 napomíná u snídaně paní Webbová svého syna Wallyho, aby odložil knihu a soustředil se na jídlo.

U M. Effenbergerové se v této replice projevuje doslovnost na úrovni větné stavby, a to jak v první části „znáte to pravidlo právě tak dobře jako já“, tak v části druhé „pokud se mne týče“. V první části je doslovný překlad také moc dlouhý na to, aby se plynule pronesl na jevišti. „Pokud se mne týče“ není pro český jazyk nikterak přirozené. M. Horská od doslovnosti více ustupuje a vyjádření „kolikrát jsem ti to už říkala“ je přirozené, protože využívá situačního kontextu. Jednoduché a krátké „dobře víš“ volí M. Hilský, které odkazuje na děj v minulosti, jako kdyby si o tom už někdy dříve povídali. M. Horská i M. Hilský druhou část řeší jednoduchým a výstižným modálním slovesem „chci“.

Příklad (17)

VT	M. Effenbergerová	M. Horská	M. Hilský
MRS. GIBBS: Good morning, Myrtle. <u>How's your cold?</u>	<i>Paní Gibbsová:</i> Dobrý den, Myrtle. <u>Co dělá tvé nachlazení?</u>	<i>Gibbsová:</i> Dobré jitro, Myrtle. <u>Co dělá rýma?</u>	<i>pí Gibbsová:</i> Dobré ráno, Myrtle. <u>Co dělá rýma?</u>

V příkladu č. 17 se baví sousedky Myrtle Webbová a Julie Gibbsová. M.

Effenbergerová řeší druhou větu velmi doslovně, navíc je nekonzistentní – v první větě Myrtle vyká a ve druhé jí tyká. M. Horská i M. Hilský se rozhodli pro stejné řešení: „Co dělá rýma?“ V tomto případě bych navrhovala přirozenější vyjádření „Tak co ta tvoje rýma?“

Příklad (18)

VT	M. Effenbergerová	M. Horská	M. Hlinský
MRS. GIBBS: Oh, I'm sorry I mentioned it. Only it seems to me <u>that once in your life before you die you ought to see a country where they don't talk and think in English and don't even want to.</u>	<i>Paní Gibbsová:</i> Ach, odpusť, že jsem o tom mluvila. Já jenom myslím, <u>že by člověk měl jednou v životě, dřív než umře, vidět zem, kde lidé nemluví a dokonce ani nechtějí mluvit anglicky.</u>	<i>Gibbsová:</i> Ale to jsem řekla jen tak. Jenže víš, já si myslím, <u>že by člověk jednou v životě než umře měl vidět nějakou zem, kde lidi nemluví a nemyslí anglicky a kde dokonce ani anglicky mluvit a myslet nechtějí.</u>	<i>pí Gibbsová:</i> Asi jsem o té Paříži vůbec neměla mluvit. Jenom si myslím, <u>že by člověk aspoň jednou v životě měl vidět nějakou zem, kde lidi nemluví a nemyslí anglicky a dokonce ani mluvit a myslet anglicky nechtějí.</u>

V příkladu č. 18 probíhá rozhovor mezi sousedkami, paní Gibbsovou a paní Webbovou. Paní Gibbsová si povzdechuje, že by chtěla na dovolenou do Evropy, ale její manžel nechce. Nejvíce doslovná syntaktická struktura se zde projevuje u řešení M. Effenbergerové.

4.3 Analýza režisérských poznámek v překladové verzi M. Horské z pohledu hratelnosti

Jak již bylo zmíněno v předchozích kapitolách, dramatický text není po překladu zcela dokončený. Dostává se do rukou režiséra, který text značně upravuje. Suh (2005) je toho názoru, že by se překladatelé a teoretici měli více zaměřit na to, jak s textem nakládají režiséři a herci za účelem hratelnosti (2005:180-181). Zde je nastíněno několik příkladů, jakým způsobem byl překlad od Marie Horské upraven asistentem režie Karlem Tarnovským, aby byl text více hratelný. Režisérské úpravy jsou vyznačeny modrou barvou pro snadnou orientaci v textu. Dlouhá verze režisérských poznámek je k nalezení v Příloze č. 2, jedná se o část prvního dějství.

Režisér mění text jak v rámci drobných úprav, jako např. změna slov, koncovek či částí vět, tak i v rámci větších úprav, které by si překladatel v rámci své role nemohl dovolit. Velkými úpravami je na mysli vynechávání a prepisování vět v rámci zjednodušení, dokonce vynechávání delších pasáží, vynechávání postav a připsání pasáže, a tím pozměnění scény. Tyto jevy přibližují v následujících kategoriích.

4.3.1 Úpravy formulací

Zkracování a poupravení vět a slovních spojení je jednou ze standardních úprav. Režisér upravuje text tak, aby byl jednodušší na výslovnost a aby zněl celkově plynuleji a přirozeněji. V rámci toho používá i výplňková slova, která jsou běžná v mluvě, např. „Že?“ v příkladu č. 19.

Příklad (19)

Webb: Inu, madam, nevím, čemu vy říkáte hodně. V sobotu večer se schází ve stáji Ellery Greenougha čeleď a trochu si tam zadovádí. ~~I-Ani~~ já ~~si rád popiju~~ nepohrdnu skleničkou 4. července – samozřejmě v den padlých z Občanské války. Máme jednoho nebo dva nepolepšitelné místní opilce, ale ti ~~se kají~~ činí pokání pokaždé, když do města zavítá evangelický kazatel. Ne, madam, neřekl bych, že ~~by se~~ u nás ~~mají v každé rodině~~ ~~doma v domácnostech~~ přechovával tvrdý alkohol – leda snad v příruční lékárnice. To kdyby někoho uštkl had – to je pak dobrá věc. *Že?*

V příkladu č. 19 představuje šéfredaktor Webb fakta o Grover's Corners. V textu dochází ke zkracování některých slovních spojení. V tomto případě se jedná o nevhodné slovní spojení „v každé rodině“, které je pozměněno na „v domácnostech.“ V rámci úprav záleží na jazykových preferencích režiséra. Zajímavá je zde tendence zvyšovat registr ve výrazech „nepohrdnu skleničkou“ a „činí pokání.“

4.3.2 Vynechávání pasáží

V režisérských úpravách je patrná tendence vynechávat pasáže textu. Může se jednat o vypouštění jednotlivých vět (v rámci toho, když režisér nechce zmiňovat cizí jméno –

viz příklad č. 20) nebo vynechání informace, která vyplývá ze situačního kontextu. V některých případech může dokonce dojít k vynechání větší části textu – viz Příloha, str. 69–71 (příklad č. 21 je ukázkou z této části).

Příklad (20)

Gibbová: Namouduši! Za ten starý krám! Představ si. Je tak velký, že jsem pro něj sotva našla místo, a málem jsem ho darovala sestřenicí Hester Wilcoxové.

Z příkladu č. 20 je patrné, že v režisérských úpravách dochází také k vynechávání vět, či redundantních informací. V tomto případě mohlo dojít o vynechání dodatečné informace, aby se herci nemuseli vypořádávat s výslovností cizího jména „Hester Wilcoxová.“

Příklad (21)

- Uběhne ještě mnoho podobných chvil mezi snídaní a obědem, než se paní Gibbová rozhodne, že přece jen tu starou kredenc prodá a uloží ten kapitálek pro strýčka příhodu. Ale paní Gibbová tu Paříž neuvidí a pak doktor jednoho dne skončí svou pozemskou pouť, aniž byl donucen opustit Grovers Corners jenom proto, aby lelkoval někde po Evropě. To jeho soused, pan šéfredaktor Webb, přece jen není takový pecivál. Vyrazí občas ze svého městečka, aby lidem z jiných krajů na příliš vzdálených, pověděl něco o Grovers Corners. Právě včera přednášel někde hodinu cesty rychlíkem. Jak daleká pouť pro tak zaměstnaného pana redaktora! Však i ta jeho přednáška nesla stopy nezvyklé únavy. Ale její obsah nebude snad ani pro nás nezajímavý. Dovíme se z úst nejvýš povolaných leccos z minulosti i přítomnosti našeho městečka. /Obrací se dozadu/ Pan Webb?

V režisérské úpravě zde došlo k vynechání celé pasáže, kde vystupuje profesor Willard, který sděluje fakta o městečku Grover's Corners. V původním textu je vlepena strana navíc, která později navazuje na repliku profesora Willarda. Některé pasáže, které zacházejí více do detailů jsou vynechány (např. informace o počasí, antropologická data, název lokality Silas Peckham apod.) a místo profesora Willarda je pronáší šéfredaktor Webb, který v původním textu nastupuje až později s jinými fakty. Navíc byl pro vypravěče naopak připsán odstavec z příkladu 21, který navazuje na pozměněnou část textu. Odstavec v příkladu 21 si pravděpodobně režisér napsal sám, ve

východím textu nic takového není k nalezení. V rámci vynechané pasáže taktéž dochází ke zjednodušení a zkracování vět. Celá část úpravy je k nahlédnutí v příloze (na stranách 69–71).

4.3.3 Přírozenost repliky, situační kontext

Důležitost přírozené mluvy a situačního kontextu se projevila již v předchozích kapitolách analýzy (viz kapitola 4.1 a 4.2). Zde, v režiséřských poznámkách, se její důležitost objevuje znovu.

Příklad (22)

Rebeka: Mami, ale ty já ty šaty právě nenávidím.

Příklad č. 22 je poupraven tak, aby podporoval hrátelnost. Týká se konkrétní situace na jevišti, kde je řeč o šatech, které připravila pí. Gibbsová své dceři do školy, přičemž Rebeka vyjadřuje svou nespokojenost. Režisér škrtnul oslovení „mami“ a popsání „ty šaty“, protože to vyplývá ze situace a není potřeba tuto skutečnost znovu opakovat.

Příklad (23)

Gibbsová: Tak vidíš, jak ti to sluší ~~ti~~, Rebeko. Ale Zvedej pořádně nohy. (příchod dam dopředu) (zn. světlo)

V příkladu č. 23 se loučí paní Gibbsová se svými dětmi, které odcházejí do školy. V tomto příkladu se jedná o přírozenější mluvu přidáním „tak vidíš“. Další věta začíná spojkou, což není úzus v psaném textu, ale v hovorové řeči je to běžně používaný jev.

4.3.4 Hovorové vyjadřování

Jak již bylo zmíněno v kapitole 4.1 a 4.2, hovorové vyjadřování a s ním spojené expresivní vyjadřování je jedním z typických znaků mluvené řeči. V režiséřských poznámkách se v rámci plynulejšího projevu přírozeně objevuje, jak ilustrují následující příklady.

Příklad (24)

Webbová: Řekla jsem si, že jich naložím takových čtyřicet sklenic, kdybych měla padnout. Děti sice tvrdí, že o ně nestojí, ale ~~stačí je vždycky~~ za zimu ~~je slupnou jedna dvě. všechny sníst.~~

V příkladu č. 24 se odehrává rozhovor mezi paní Gibbsovou a paní Webbovou, kde spolu loupou fazole. Na tomto příkladu je ilustrováno hovorové vyjádření „slupnout jedna dvě“, které přispívá přirozenější mluvě.

Příklad (25)

Gibbová: Totiž, to je tak – kdybych mohla přemluvit Franka, aby si ~~za ty peníze vzal a odejel někam na opravdovou~~ vyjel někam na pořádnou dovolenou, prodala bych ho ~~ještě dnes od hodiny.~~

V příkladu č. 25 si stěžuje paní Gibbová paní Webbové, že její manžel nechce jezdit na dovolené. Spisovné výrazy „opravdovou“ a „ještě dnes“ byly nahrazeny za hovorové „pořádnou“ a „od hodiny“.

Příklad (26)

Webbová: Ona neví! Tři sta padesát dolarů. ~~Co se s tebou děje?~~ Jsi blázen či co?

V příkladu č. 26 vyjadřuje paní Webbová údiv, který režisér poupravil na expresivnější řečnickou otázku „Jsi blázen, či co?“ Na druhou stranu se zde znovu objevuje zajímavá tendence zvyšovat registr, a to spisovným „či“.

4.4 Výstupy analýz

Příklady z kapitoly 4.1 a 4.2 poukázaly na jednotlivé aspekty, které se pojí s mluvností a hratelností dramatického textu. Výsledky analýzy ukázaly, že nejdůležitějším aspektem je celková plynulost a přirozenost vyjadřování. V rámci toho je vhodné používat obecnější vyjádření, dodržovat funkční větnou perspektivu v daném jazyce a používat

nespisovné koncovky. Ve slovní zásobě je vhodné používat ustálené výrazy, slovní spojení a idiomatická vyjádření. Mluvnost podporuje expresivita, což je typickým znakem mluvené řeči. Dále je vhodné vyvarovat se slovům, která obsahují shluky souhlásek, které jsou hůře vyslovitelné, čímž dochází k narušení celkové plynulosti projevu. Ze syntaktického hlediska je vhodné využívat jednodušší větnou stavbu, kratší věty a kratší slovní spojení. V českém jazyce není vhodné se nechat ovlivnit nominální tendencí anglického jazyka.

Z výsledků je dále patrné, že doslovnost narušuje celkovou mluvnost, je třeba, aby se překladatel od výchozího textu naopak oprostil a měl na paměti kulturní kontext.

Nejvíce doslovným překladem se ukázala být verze Marie Effenbergerové. Druhá překladová verze Marie Horské vyšla na pomezí doslovnosti a mluvnosti. Doslovnosti se nejvíce vyhýbá Martin Hilský, který mluvnost i hratelnost nejvíce podporuje výše zmíněnými prostředky.

Z režiséřských poznámek vyplývá, že jednotlivé kategorie, které přispívají mluvnosti a hratelnosti jsou v obou částech analýzy podobné. Režisér má přirozeně větší pravomoc než překladatel a do textu více zasahuje. Avšak stejně jako překladatel se snaží o mluvnost a hratelnost v rámci podobných kategorií. Především se jedná o plynulost a přirozenost. V rámci toho využívá režisér ustálených slovních spojení, výplňkových slov, začíná věty spojkami, vynechává specifikace, upravuje text tak, aby byl snadněji vyslovitelný, využívá hovorového vyjadřování a expresivity, zjednodušuje větnou stavbu a využívá kulturní i situační kontext. Tyto kategorie tedy můžeme považovat za něco, na co by se měl překladatel divadelního textu zaměřit.

ZÁVĚR

Cílem této práce bylo uvést čtenáře do problematiky překladu dramatu, představit divadelní hru *Naše městečko* od Thorntona Wildera, v analýze poukázat na jednotlivé aspekty mluvnosti a hratelnosti a ukázat, jak se dramatický text mění režisérskými úpravami.

První kapitola se zabývala překladem dramatu, což představuje stále nedostatečně probádané téma. Kufnerová (1994) zde zmiňuje rozdíl mezi překladem dramatu jakožto literárním textem a překladem dramatu pro jevištní zpracování. V kapitole bylo poukázáno na rozdíly mezi překladem dramatu a překladem prózy. Na základě toho se ukázalo, že mezi dramatickým textem a přednesem na jevišti existuje úzké spojení. Zich (2018) zmiňuje, že se drama vyznačuje dvěma složkami – viditelnou a slyšitelnou. Dále kapitola navazuje na pojem hratelnosti, která je považována za důležitou složku dramatu. Tato složka je však problematická v tom, že ji nelze konkrétně charakterizovat. Hratelnost se popisuje např. jako vztah mezi textem a gesty, plynulost textu a snadná vyslovitelnost, kulturní adaptace a vynechávání některých pasáží nebo pragmatické využití scény. Suh (2005) se na závěr domnívá, že by se měli překladatelé zaměřit na to, jakým způsobem je s textem naloženo při režisérských úpravách (2005:180–181). Dále byla rozebrána mluvnost, která s hratelností úzce souvisí a Levý (1998) ji vnímá jako základní vlastnost dialogu. Zmiňuje se o nevhodnosti špatně vyslovitelných a snadno přeslechnutelných slov a jednoduché větné stavbě. Dále poukazuje na to, že je divadelní řeč stylizována a posouvají se zde funkční vrstvy.

Druhá kapitola představila autora Thorntona Wildera, držitele tří Pulitzerových cen, zasadila divadelní hru *Naše městečko* do kontextu, popsala děj a zmínila se o televizních zpracováních této hry. V podkapitole 2.2.2 *Naše městečko v českém překladu* byly zmíněny tři překladatelské verze, které u nás existují. Kapitola také uvedla seznam všech inscenací a poukázala na to, jak často a které překladatelské verze byly u nás inscenovány. Od doby, co vznikl překlad Martina Hilského se v inscenacích pracuje pouze s jeho překladatelskou verzí.

Ve třetí kapitole bylo představeno propojení poznatků z teoretické části a na základě poznatků především Espasaové (2000), Kufnerové (1994), Suha (2005) a

Levého (1998) byly v analýzách definovány jednotlivé kategorie, které přispívají k mluvnosti a hratelnosti dramatického textu.

Ve čtvrté kapitole – analytické části byly skrze příklady ilustrovány jednotlivé kategorie, které přispívají k mluvnosti a hratelnosti dramatického textu. Jednotlivé kategorie jsou: plynulost a přirozenost, lehká vyslovitelnost, jednoduchá větná stavba, kratší slovní spojení a nevhodnost doslovného překladu. Ukázalo se, že přílišné lpění na výchozím textu a doslovnost nejsou v souladu s mluvností a hratelností. Aby byl text hratelný, důležité je nadržet se až příliš výchozího textu, ale spíše se od něj oprostit. V rámci toho je vhodné používat idiomatická vyjádření, která se běžně používají v mluvě. Taktéž jsou vhodnější nespisovné koncovky a použití ustálených citoslovcí, která dodávají na přirozenosti mluvy. Vhodné je také využití situačního kontextu při oslovení ostatních osob v ději. Co se týče výslovnosti, lepší je volit slova, která nedisponují velkým množstvím frikativ. K hratelnosti dramatického textu přispívá jednoduchost ve větné stavbě, kratší slovní spojení a nevhodnost přejímání nominální tendence z anglického jazyka. Z režisérských úprav textu potom vyplývá, že je běžné text zkracovat, vynechávat některé pasáže, poupravovat repliky za účelem přirozenosti, využívat kulturní a situační kontext a používat hovorová vyjádření. Na základě všech těchto kritérií z analýzy vyplývá překlad Martina Hilského jako ten nejhratelnější, protože využívá nejvíce výše zmíněných prostředků. Naopak překlad, který vzniknul jako úplně první ze tří překladů, překlad Marie Effenbergerové, vykazuje nejvíce známek doslovnosti a nejméně prvků hratelnosti.

RESUMÉ

This thesis deals with the topic of drama translation, primarily the concepts of performability (playability) and speakability. It includes an analysis of three Czech translations of the play *Our Town* by Thornton Wilder with regards to performability (playability) and speakability. There is also shown, which changes does the dramatic text undergo in the hands of a director.

The main objective is to introduce the main concepts of drama translation, put the play *Our Town* into context and in terms of the analysis – show different aspects of performability (playability), speakability and the director's changes of the text.

The first chapter deals with drama translation and defines the concepts of page vs. stage translation, immediacy of the performance, communication chain, performability (playability), speakability, dramatic dialogue etc.

The second chapter presents the author Thornton Wilder, the play *Our Town* and its context and story, and the translations and staging of them in the Czech Republic.

The third chapter deals with methodology and connects the theoretical part with the practical part. The theoretical knowledge of Espasa (2000), Kufnerová (1994), Suh (2005) and Levý (1998) contribute to the individual categories which support speakability and performability of the drama text. These categories are further explored in the following analytical part.

The fourth chapter consists of an analysis of three translation versions from the point of view of performability (playability) and speakability. The first translated version is from Marie Effenbergerová, the second one from Marie Horská and the third one from Martin Hilský. There are individual categories that contribute to the performability of the text and their examples. The following categories are: speech fluency and naturalness, easy pronunciation, simple sentence structure, shorter phrases and unsuitability of literal translation. In addition, the analysis also focuses on how the dramatic text changes after the director's adaptation for the stage, thus showing that the translator does not create the final version for the audience. In the analytical part, individual categories that contribute to the performability and speakability of the dramatic text were illustrated through examples. It became apparent that excessive adherence to the source text and

literal translation are not in accordance with the concepts of performability and speakability. In order for the dramatic text to be performable, it is important not to stick too much to the source text, but rather to move away from it. As a part of this, it is appropriate to use idiomatic expressions that are commonly used in speech. Non-standard variations of the word and word endings, the use of common interjections add to the naturalness of the speech, are also more suitable. It is also appropriate to use the situational context when addressing other characters in the story. As for pronunciation, it is better to choose words that do not contain too many fricatives. The performability of the dramatic text is enhanced by the simplicity in the sentence structure, shorter phrases, and the inappropriateness of using nominal chains, which are common in the English language, but not in the Czech language. The director's adaptation shows that it is a common practice to shorten the text, omit some passages, modify the actor's lines in order for them to be more natural, to use the cultural and situational context and to use colloquial expressions. Based on all these criteria, the analysis shows Martin Hilský's translation to be the most performable, because it uses the most of the above-mentioned features. On the contrary, Marie Effenbergerová's translation shows the most signs of literal translation and the fewest elements of performability.

BIBLIOGRAFIE

Primární literatura

GASSNER, John, ed., 1959. *A Treasury of the Theatre (From Henrik Ibsen to Arthur Miller)*. 9. vyd. New York: Simon and Schuster.

WILDER, Thornton, 1964. *Naše městečko – hra o třech jednáních*. Přeložila Marie EFFENBERGEROVÁ. [nepublikovaný strojopis]

WILDER, Thornton, 1965. *Naše městečko – hra o třech dějstvích*. Přeložila Marie HORSKÁ. [nepublikovaný strojopis]

WILDER, Thornton, 1985. *Naše městečko*. Přeložil Martin HILSKÝ. Dilia: Praha.

WILDER, Thornton, 2003. *Our Town*. Harper Perennial Modern Classics. ISBN: 0-06-051263-6.

Sekundární literatura

BASSNETT, Susan, LEFEVERE André, 1998. “*Still Trapped in the Labyrinth: Further Reflections on Translation and Theatre*” in ed. *Constructing culture: essays on literary translation*. Clevedon: Multilingual Matters.

BASSNETT, Susan, 2002. *Translation Studies*. 3. vyd. Londýn a New York: Routledge. ISBN 0-415-28014-1.

DUCKWORTH, George E., 1994. *The Nature of Roman Comedy*. 2. vyd. Norman: University of Oklahoma Press. ISBN 0-8061-2620-5.

GREBANIER, Bernard, 1964. *Thornton Wilder: Pamphlets on American Writers*. Minneapolis: Jones Press.

KUFNEROVÁ, Zlata, 1994. *Překládání a čeština*. Jinočany: H & H. Linguistica (H & H). ISBN 80-85787-14-8.

LEVÝ, Jiří, HAUSENBLAS, Karel, ed., 1998. *Umění překladu*. Vyd. 3., upr. a rozš. verze 2. Praha: I. Železný. ISBN 80-237-3539-X.

SKOUMALOVÁ, Z. *Jaké druhy překladu známe*, 1994. In: KUFNEROVÁ, Z., POLÁČKOVÁ, M., POVEJŠIL, J., SKOUMALOVÁ, Z. a STRAKOVÁ, V. *Překládání a čeština*. Praha: H&H, 1994. ISBN 80-85787-14-8.

VELTRUSKÝ, Jiří, 2019. *Drama jako básnické dílo*. Druhé, brožované vydání. Brno: Host. Strukturalistická knihovna. ISBN 978-80-7577-952-6.

ZICH, Otakar, 2018. *Estetika dramatického umění: teoretická dramaturgie*. V Praze: NAMU. Teoretická řada (Nakladatelství AMU). ISBN 978-80-7331-482-8.

ZUBER, Ortrun, 1980. *The Languages of Theatre: Problems in the Translation and Transposition of Drama*. Pergamon. ISBN 1493307762.

Online zdroje

BASSNETT, Susan, 1991. *Translating for the Theatre: The Case Against Performability* [online]. [cit. 2021-11-20]. Dostupné z: <https://www.erudit.org/fr/revues/ttr/1991-v4-n1-ttr1474/037084ar.pdf>

ESPASA, Eva, 2000. *Performability in Translation: Speakability? Playability? Or just saleability?* [online]. [cit. 2021-11-21]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/288906770_Performability_in_translation_Speakability_Playability_Or_just_saleability

Thornton Wilder. *Wilder: The Official Website of the Thornton Wilder family* [online]. [cit. 2021-11-18]. Dostupné z: <https://www.thorntonwilder.com/biography>

KLIMENT, Bud, 2021. The birth and life of an American classic: Our Town. *The Pulitzer Prizes* [online]. New York [cit. 2021-11-18]. Dostupné z: <https://www.pulitzer.org/article/birth-and-life-american-classic-our-town>

LEBROVÁ, Dobromila, 2010. Dobromila Lebrová: Thornton Niven Wilder, americký spisovatel a dramatik. *Pozitivní noviny* [online]. **2010** [cit. 2021-12-09]. Dostupné z: <https://www.pozitivni-noviny.cz/cz/clanek-2010120033>

SUH, Joseph Che, 2005. *The Performability and Speakability Dimensions of Translated Drama Texts* [online]. [cit. 2021-11-20]. Dostupné z: https://www.ntm.org.in/download/ttvol/volume2_N2/ARTICLES/12%20-%20The%20Performability%20and%20Speakability%20Dimensions%20of%20Translated%20Drama%20Texts.pdf

Virtuální studovna: Databáze a online služby Divadelního ústavu: Inscenace [online]. [cit. 2021-12-13]. Dostupné z: <https://vis.idu.cz/Productions.aspx?lang=cz>

ANOTACE

Autor: Barbora Hladíková

Název katedry a fakulty: Katedra anglistiky a amerikanistiky, Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci

Název diplomové práce: Analýza překladů divadelní hry *Naše městečko* se zaměřením na mluvnost a hratelnost

Vedoucí diplomové práce: Mgr. Josefína Zubáková, Ph.D.

Počet znaků: 60 703

Počet příloh: 2

Počet titulů použité literatury: 22

Klíčová slova: Thornton Wilder, *Naše městečko*, hratelnost, mluvnost, překlad dramatu, Marie Effenbergerová, Marie Horská, Martin Hilský, režisérské poznámky

Tato bakalářská práce se zabývá problematikou překladu divadelního textu, zaměřuje se na pojmy mluvnost a hratelnost. Cílem této práce je uvést do problematiky překladu dramatu, představit divadelní hru *Naše městečko* od Thorntona Wildera a v analýze poukázat na jednotlivé aspekty mluvnosti a hratelnosti a poukázat, jak se mění dramatický text režisérskými úpravami. V analýze jsou rozebrány tři překladatelské verze: Marie Effenbergerové, Marie Horské a Martina Hilského.

ANNOTATION

Author: Barbora Hladíková

Department and faculty: Department of English and American Studies,
Philosophical Faculty of the Palacky's University in Olomouc

Title of the thesis: An Analysis of Translations of the Play Our Town with a Focus on
Speakability and Performability

Advisor: Mgr. Josefína Zubáková, Ph.D.

Number of signs: 60 703

Number of enclosures: 2

Number of reference titles: 22

Key words: Thornton Wilder, Our Town, performability, playability, drama translation,
Marie Effenbergerová, Marie Horská, Martin Hilský, director's notes

This bachelor's thesis deals with the topic of drama translation, with a focus on speakability and performability. The aim of the thesis is to present the specifics of drama translation, present the play Our Town by Thornton Wilder, point out individual aspects of speakability and performability (playability) in the analysis and point out how the director changes the text for a performance. There are three translations in the analysis part: Marie Effenbergerová's, Marie Horská's and Martin Hilský's.

PŘÍLOHY

Příloha č. 1: Překladatelské verze

Naše městečko, 1. dějství: Horská: str. 8, Hilský: str. 8, Effenbergerová: str. 9

Legenda: **Doslovnost ve slovní zásobě**, **Nespisovné koncovky**, **doslovnost na úrovni větné stavby**, **hůře vyslovitelné formulace**, **významový posun**, **ostatní**, **+hratelnost/mluvnost**

Our Town	M. Effenbergerová	M. Horská	M. Hilský
MRS. WEBB: Walleee! Emileee! You'll be late for school! Walleee! You wash yourself good or I'll come up and do it myself.	<i>Paní Webbová:</i> Wallyyyy! Emilééé! [doslovnost] Přijdete pozdě do školy! Wallyyy! A pořádně se umyjte, nebo půjdu nahoru a udělám to [doslovnost ve sl. zásobě] sama.	<i>Webbová:</i> Wally-y-y! Emily-y-y! Přijdete pozdě do školy! Wally-y-y! Pořádně se umyj, nebo přijdu nahoru a umyj tě sama!	<i>pí Webbová:</i> Wally! Emílie! Přijdete pozdě do školy! Wally! Pořádně se umyj, nebo přijdu nahoru a umyj tě sama.
REBECCA GIBBS' VOICE: Ma! What dress shall I wear?	<i>Hlas Rebeky Gibbsová:</i> Mami, které šaty [doslovnost ve sl. zásobě] si mám vzít?	<i>Hlas Rebeky:</i> Mami! Jaké si mám vzít šaty?	<i>Hlas Rebeky:</i> Mami! Co si mám vzít na sebe? [do rématu „na sebe“, obecnější vyjádření, nespecifikuje šaty]
MRS. GIBBS: Don't make a noise. Your father's been out all night and needs his sleep. I washed and ironed the blue gingham for you special.	<i>Paní Gibbsová:</i> Nedělej rámus! Tatínek byl celou noc pryč a potřebuje se vyspat. Vyprala a vyžehlila jsem ti ty modré bavlněné se vzorkem.	<i>Gibbsová:</i> Někřič [překlep] tolik! Tatínek byl celou noc pryč a potřebuje se trochu vyspat. Zvlášť jsem ti vyprala a vyžehlila ty modré proužkované.	<i>pí Gibbsová:</i> Nemusíš [modalita] křičet na celý barák. [rozšíření, citově zabarvené] Táta byl celou noc pryč a potřebuje si trochu zdřímnout [hovorové]. Vyžehlila jsem ti ty modré, proužkované, speciálně pro tebe. [réma]
REBECCA: Ma, I hate that dress.	<i>Rebeka:</i> Mami, já ty šaty nenávidím! [doslovnost]	<i>Rebeka:</i> Mami, ale já ty šaty nenávidím.	<i>Rebeka:</i> Ale mami, zrovna tyhle šaty nemůžu ani vidět. [opisný tvar]
MRS. GIBBS: Oh, hush-up-with-you.	<i>Paní Gibbsová:</i> Ach, mluv po-ti-chu! [doslovnost, významový posun]	<i>Gibbsová:</i> Jen mlč.	<i>pí Gibbsová:</i> Nech těch řečí, prosím tě. [přirozenost, mluvnost]
REBECCA: Every day	<i>Rebeka:</i> Každý den	<i>Rebeka:</i> Chodím do školy	<i>Rebeka:</i> Když přijdu do

I go to school dressed like a sick turkey.	jdu do školy [doslovná syntax] oblečená jako rozzuřený krocan. [hůře vyslovitelné]	[nejkratší, nejpřirozenější] jako hastroš .	školy, vypadám vždycky jako pruhovaný, namodralý [dlouhé] hastroš .
MRS. GIBBS: Now, Rebecca, (don't be impossible). You always look very nice.	<i>Paní Gibbová:</i> Poslyš, Rebeko, vždycky vypadáš velmi pěkně. [hůře vyslovitelné]	<i>Gibbová:</i> Nebuď hloupá, Rebeko. Vypadáš vždycky jako panenka .	<i>pí Gibbová:</i> Nemluv jako nafrněná slečinka [expresivnější], Rebeko. Vypadáš náhodou [mluvnost] moc pěkně.
REBECCA: Mama, George's throwing soap at me.	<i>Rebeka:</i> Mami, George po mně hází mýdlo.	<i>Rebeka:</i> Mami, George po mně hází mýdlem!	<i>Rebeka:</i> Mami, George po mně hází mýdlem.
MRS. GIBBS: I'll come and slap the both of you, –that's what I'll do. [A factory whistle sounds. The children enter and take their places at the breakfast tables: Emily and Wally Webb; George and Rebecca Gibbs] The children dash in and take their places at the tables. Right, George, about sixteen, and Rebecca, eleven. Left, Emily and Wally, same ages. They carry strapped schoolbooks.	<i>Paní Gibbová:</i> Já [doslovné vyj. zájmena] půjdu nahoru a dám vám každému pár pohlavků [dlouhé, nepřirozené] – uvidíte! /Zahouká tovární píšťala. [dosl. na úrovni sl. zás.] Děti vrazí dovnitř a sednou si ke stolu. Vpravo George, asi šestnáctiletý, a Rebeka, jedenáctiletá. Vlevo Emilie a Wally, oba v téže věku. Všichni nesou školní knihy svázané řemínky/.	<i>Gibbová:</i> Nepřejte si , abych šla nahoru, naplácám vám oběma – uvidíte. /Ozve se tovární siréna/ /Děti vejdou a posadí se na svá místa k snídani: Emily a Wally Webbovi; George a Rebeka Gibbovi/	<i>pí Gibbová:</i> Vyběhnu nahoru a spráskám [hovor., expresiv.] vás oba dva – nepřejte si mě. /Zahouká tovární siréna. Vejdou děti a posadí se na svá místa k snídani: Emilie a Wally Webbovi, George a Rebeka Gibbovi/
STAGE MANAGER: We've got a factory in our town too– hear it? Makes blankets. Cartwrights own it and it brung 'em a fortune.	<i>Režisér:</i> V našem městečku máme také továrnu – slyšíte ji ? Vyrábí vlněné příkrývky. [dosl. na úrovni syntaxu] Patří Cartwrightovým a vynáší jim pěkné peníze.	<i>Asistent:</i> V našem městečku máme taky továrnu – slyšíte? Dělají tam příkrývky. Patří Cartwrightům. Zbohatli z ní.	<i>Asistent:</i> Taky tu máme fabriku – slyšíte? Fabriku na příkrývky. Patří Cartwrightům. Je to pro ně zlatý důl . [ustálené slovní spojení]
MRS. WEBB: Children! Now I won't	<i>Paní Webbová:</i> Děti! Tohle nemám ráda.	<i>Webbová:</i> Děti! Tohle rozhodně trpět nebudu .	<i>pí Webbová:</i> Tak tohle jsme si nedomluvili, děti. Snídaně

have it. Breakfast is just as good as any other meal and I won't have you gobbling like wolves. It'll stunt your growth,—that's a fact. Put away your book, Wally.	Snídaně je právě tak důležitá jako kteřikoliv jiné jídlo [dosl. na úrovni syntaxu] a nechci, abyste jí hltali jako vlci. Zarží [špatně vyslovitel.] se vám vzrůst – uvidíte! Wally, dej pryč tu knihu!	Snídaně je stejně důležité jídlo jako každé jiné a nedovolím, abyste jedli tak hltavě . [hůře vyslovitel.] To jakživ nevyrostete, uvidíte. Odlož tu knihu, Wally.	je pořádné jídlo , [kratší vyjádření] jako každé jiné a nebudete ji do sebe takhle házet. Chcete vyrůst, ne? No vážně. Wally, nech tu knihu.
WALLY: Aw, Ma! By ten o'clock I got to know all about Canada.	Wally : Au [význ. posun], mami! Do deseti musím umět všechno o Kanadě.	Wally : Ale tak, mami!	Wally : Ale mámo!
MRS. WEBB: You know the rule's well as I do—no books at table. As for me, I'd rather have my children healthy than bright.	Paní Webbová : Znáte to pravidlo právě tak dobře jako já [dosl. na úrovni syntaxu] – u stolu žádné knihy! Pokud se mne týče , chci mít své děti raději zdravé než chytré.	Webbová : Kolikrát jsem ti to už říkala : u jídla se nečte. Chci mít děti radši zdravé než chytré.	pí Webbová : Dobře víš, že knihy při jídle na stůl nepatří. Chci vás mít radši zdravé než chytré.
EMILY: I'm both, Mama: you know I am. I'm the brightest girl in school for my age. I have a wonderful memory.	Emilie : Já jsem obojí, maminko. Ty to víš, že jsem . [dosl. na úrovni syntaxe] Já jsem nejchytřejší z celé třídy. Mám ohromnou [hůře vyslov.] paměť.	Emily : Já jsem zdravá i chytrá, maminko: ty to víš. Jsem nejchytřejší ze všech děvčat ve třídě. Mám úžasnou paměť .	Emílie : Já to zvládnou obojí . [opisný tvar] mami. Jsem ve třídě nejchytřejší ze všech. Všechno si pamatuju.
MRS. WEBB: Eat your breakfast.	Paní Webbová : Hleď si snídaně! [dlouhé]	Webbová : Snídej.	pí Webbová : Jez!
WALLY: I'm bright, too, when I'm looking at my stamp collection.	Wally : Já jsem také chytrý , když si prohlížím svou sbírku známek . [dosl. na úrovni syntaxe]	Wally : Já jsem tak chytrý , když mám takovou sbírku známek .	Wally : Když se dívám na sbírku známek, tak si připadám chytrý .
MRS. GIBBS: I'll speak to your father about it when he's rested. Seems to me twenty-five cents a week's enough for a boy your age. I declare	Paní Gibbová : Promluví o tom s tatínkem, až si odpočine . [dosl.] Mně se zdá – pro chlapce tvého věku – dvacetpět centů týdně	Gibbová : Promluví si o tom s tatínkem až vstane . Ale já bych řekla , že pro chlapce v tvém věku je pětadvacet centů na týden až dost. Říkám ti, že neví, za co můžeš tolik	pí Gibbová : Promluví si o tom s tatínkem, hned jak vstane . [vynecháno - přirozenější] Pro takového kluka, jako jsi ty [opisný tvar], je pětadvacet centů týdně až dost. Moc ráda

I don't know how you spend it all.	dosť. Opravdu nevím, za co to všechno utratíš.	peněz utratit.	bych věděla, za co ty peníze utracíš.
GEORGE: Aw, Ma,—I gotta lotta things to buy.	George: Ach mami – musím si koupit řůru věcí.	George: Jéjéj, mami, já musím kupovat věci!	George: Ale mami, - já přece potřebuju spoustu věcí.
MRS. GIBBS: Strawberry phosphates—that's what you spend it on.	Paní Gibbsová: Jahodová limonáda, to je to, zač všechno [hůře vysl.] utratíš.	Gibbsová: Jahodové šumící bonbóny, za ty to všechno utratíš, vid'?	pí Gibbsová: Například jahodové šumáky, že jo – za ty utratíš první poslední.
GEORGE: I don't see how Rebecca comes to have so much money. She has more'n a dollar.	George: Já nevím, jak to [chyba], že Rebeka má [syntax] tolik peněz. Má přes [neuzuální] dolar.	George: Stejně bych rád věděl [emočně zbarvené], kde Rebeka vzala tolik peněz. Má přes dolar.	George: Stejně nevím, kde vzala Rebeka tolik peněz. Má víc než dolar.
REBECCA: [Spoon in mouth, dreamily] I've been saving it up gradual.	Rebeka: /lžiči v ústech, zasněně/ Postupně jsem si to našetřila. [doslov.]	Rebeka: /lžičku v ústech – zasněně/ Nastřádala [hůře vysl.] jsem si to.	Rebeka: /lžičku v ústech, zasněně/ Nastřádala jsem si to.
MRS. GIBBS: Well, dear, I think it's a good thing every now and then to spend some.	Paní Gibbsová: Dobře, drahoušku, myslím, že je správné sem tam něco uspořit. [význ. posun]	Gibbsová: Myslím, Rebeko, že by sis měla taky občas něco koupit. [konkrétnější]	pí Gibbsová: Nebylo by na škodu, Rebeko, kdyby sis občas něco koupila.
REBECCA: Mama, do you know what I love most in the world—do you?—Money.	Rebeka: Mami, víc [překlep] co mám ze všeho na světě nejradši – nevíš? – Peníze!	Rebeka: Maminko, víš, co mám na světě ze všeho [neuzuální syntax] nejradši – víš to? – Peníze.	Rebeka: Mami, víš co mám ze všeho na světě nejradši? Víš, nebo ne? Penízky.
MRS. GIBBS: Eat your breakfast. ([The school bell is heard])	Paní Gibbsová: Hled' si snídaně! [dlouhé, neuzuální]	Gibbsová: Snídej. /Je slyšet školní zvon/	pí Gibbsová: Jez! /Ve škole zazvoní/
THE CHILDREN: Mama, there's the first bell.— gotta hurry.—I don't want any more.—I gotta hurry. <i>The children rise, seize their books and dash out through the trellises. They meet, down center, and chattering, walk to</i>	Děti: Mami, už prvně zvoní. – Musím běžet. – Já už nechci. – Pospíchám. - /Děti vstanou, popadnou knihy a vyrazí loubím na ulici. Vzadu uprostřed se setkají, vesele povídají., jdou Hlavní ulicí a potom zahnou vlevo/. /Režisér nenápadně	Děti: Mami, už zvoní poprvé. – Musím honem jít. – Já nechci.	Děti: Mami, první zvonění. Zas přijdu pozdě. Můžu to nechat?

<i>Main Street, then turn left. The Stage Manager goes off, unobtrusively, right.</i>	zmizí vpravo/		
MRS. WEBB: Walk fast, but you don't have to run. Wally, pull up your pants at the knee. Stand up straight, Emily.	<i>Paní Webbová:</i> Jděte rychle, ale nemusíte utíkat. Wally, přitáhni si kalhoty ke kolenům. Emilko, narovnej se! [doslovné, neuzuální]	<i>Webbová:</i> Pospěšte si, ale neutíkejte. Wally, vytáhni si nahoru [redundantní] kalhoty. /Má pumpky/ Narovnej se, Emily.	<i>pí Webbová:</i> Hod'te sebou, ale nemusíte hned letět jako blázni. Wally, popotáhni si kalhoty. /Wally má pumpky/ Emilie, narovnej záda. [neuzuální]
MRS. GIBBS: Tell Miss Foster I send her my best congratulations—can you remember that?	<i>Paní Gibbová:</i> Vyříd' slečně Fosterové mé nejsrdečnější blahopřání! [doslovnost, hůře vyslovitelné] – Nezapomeneš na to?	<i>Gibbová:</i> Vyříd' slečně Fosterové, že jí přeju hodně štěstí – nezapomeneš?	<i>pí Gibbová:</i> Vyříd' paní učitelce, že jí moc gratuluju – nezapomeneš na to?
REBECCA: Yes, Ma.	<i>Rebeka:</i> Nezapomenu, mami.	<i>Rebeka:</i> Nezapomenu, maminko.	<i>Rebeka:</i> Ne, mami.
MRS. GIBBS: You look real nice, Rebecca. Pick up your feet.	<i>Paní Gibbová:</i> Rebeko, vypadáš opravdu roztomile. [nepřirozená formulace] Zvedej nohy!	<i>Gibbová:</i> Sluší ti to, Rebeko. Zvedej pořádně nohy.	<i>pí Gibbová:</i> Opravdu ti to moc sluší, Rebeko. Tak už běž.
ALL: Good-by. [(The children from the two houses join at the center of the stage and go up to Main Street, then off left.) Mrs. Gibbs fills her apron with food for the chickens and comes down to the footlights]	<i>Všichni:</i> Sbohem! /Paní Gibbová si nasype do zástěry ztrní [překlep] pro kuřata a přejde k rampě/	<i>Všichni:</i> Sbohem! /Děti z obou domů se sejdou uprostřed jeviště, zahnou na Hlavní třídu, pak odejdou doleva. Paní Gibbová si nasype do zástěry ztrní a postoupí k rampě/	<i>Všichni:</i> Ahoj. [famiélnost] /Děti z obou domů se sejdou uprostřed jeviště, dojdou k Hlavní třídě a zahnou doleva. Paní Gibbová si nasype do zástěry ztrní a postoupí k rampě/

<p>MRS. GIBBS: Here, chick, chick, chick. No, go away, you. Go away. Here, chick, chick, chick. What's the matter with you? Fight, fight, fight, — that's all you do. Hm ... you don't belong to me. Where'd you come from? [<i>She shakes her apron</i>] Oh, don't be so scared. Nobody's going to hurt you.</p> <p>[Mrs. Webb is sitting by her trellis, stringing beans]</p>	<p><i>Paní Gibbsová:</i> Ná, ťu, ťu, ťu, ná.. Ne, ty jdi pryč. Jdi pryč! Ná, ťu, ťu, ťu... Copak je to s vámi? Prát se, prát se, prát se – to je všechno [dosl.], co dovedete. Hm..ty sem přece nepatříš. Čípak jsi? /Zamává zástěrou/ No, jen se tolik neboj. Nikdo ti nechce ublížit. /Paní Webbová sedí na lavičce u svého loubí a vylupuje fazole/.</p>	<p><i>Gibbsová:</i> Na, malá, na, na ... Ty jdi pryč. Jdi. Na, malá, na, na ... Co ty zas vyvádíš? Ty věčný rváči... ty taky nic jiného nedoveďeš, než se prát. Hm ... ty přece nejsi naše? Odkud jsi přišla? /Vytřepe zástěru/ Neboj se. Nikdo ti nic neudělá.</p> <p>/Webbová sedí u mřížoví na své straně, čistí fazolové lusky/</p>	<p><i>pí Gibbsová:</i> Puti, puti, na, na. Jedeš, ty potvoro, jedeš. Puti, puti, na, na. Co to zas tropíš za neplechu. Věčně se jen pereš. – Aha... ty jsi tady cizí. A čípak jsi? /Vytřepe zástěru/ Neboj se, ty hloupá. Nikdo ti nic neudělá.</p> <p>/Paní Webbová sedí u pergoly a čistí fazolové lusky/</p>
<p>MRS. GIBBS: Good morning, Myrtle. How's your cold?</p>	<p><i>Paní Gibbsová:</i> Dobrý den, Myrtle. Co dělá tvé nachlazení? [doslovné]</p>	<p><i>Gibbsová:</i> Dobré jitro, Myrtle. Co dělá rýma?</p>	<p><i>pí Gibbsová:</i> Dobré ráno, Myrtle. Co dělá rýma?</p>
<p>MRS. WEBB: Well, I still get that tickling feeling in my throat. Well, it's better; but I told Charles I didn't know as I'd go to choir practice tonight. Wouldn't be any use.</p>	<p><i>Paní Webbová:</i> Hm, stále mě ještě škrábe v krku. Říkala jsem Charlesovi, že nevím, jestli budu moci jít [překlep] dnes večer na zkoušku pěveckého sboru. [moc specif.] Nemělo by to smysl.</p>	<p><i>Webbová:</i> Je to lepší; ale říkala jsem Charlesovi, že nevím, jestli půjdu dnes večer do kostela na zkoušku. Stejně bych nemohla zpívat.</p>	<p><i>pí Webbová:</i> Už je to lepší, ale řekla jsem Charlesovi, že dneska nepůjdu zpívat. Nebyla bych tam stejně nic platná.</p>
<p>MRS. GIBBS: Have you tried singing over your voice? Just the same, you come to choir practice, Myrtle, and try it.</p>	<p><i>Paní Gibbsová:</i> Zkoušela sis přezpívat svůj hlas?</p>	<p><i>Gibbsová:</i> Ale jen pojd', Myrtle, a zkus to.</p>	<p><i>pí Gibbsová:</i> Aspoň zkusit bys to měla, Myrtle. Přijď a uvidíme.</p>
<p>MRS. WEBB: Yes, but somehow I can't</p>	<p><i>Paní Webbová:</i> Ano, ale nějak se mi nedaří</p>	<p><i>Webbová:</i> Když mi nebude hůř, než teď, tak</p>	<p><i>pí Webbová:</i> Jenom když nebudu takhle posmrkávat.</p>

do that and stay on the key. Well, if I don't feel any worse than I do now I probably will. While I'm resting myself I thought I'd string some of these beans.	udržet se v totině . [překlep] A tak jsem si řekla, že si trochu odpočinu a při tom vyloupám pár fazolí.	možná půjdu. A když už tak odpočívám, tak jsem si řekla, že očistím nějaké fazole.	Čistím fazole, abych nezahálela.
MRS. GIBBS: [Rolling up her sleeves as she crosses the stage for a chat] Let me help you. Beans have been good this year.	Paní Gibbsová: /vyhrnuje si rukávy a přechází jeviště na kousek řeči/ Ukaž, já ti pomohu. Letos se fazole vydařily.	Gibbsová: /přechází jeviště, aby si s ní trochu popovídala a kasá si rukávy/ Ukaž, já ti pomohu. Fazole se letos vydařily.	pí Gibbsová: /si vykasá rukávy a jde si přes jeviště s paní Webbovou popovídat/ Ukaž, pomůžu ti s tím. Fazole se letos vydařily. [téma-réma]
MRS. WEBB: I've decided to put up forty quarts if it kills me. The children say they hate 'em, but I notice they're able to get 'em down all winter. [Pause]	Paní Webbová: Rozhodla jsem se, že jich zavařím čtyřicet litrů, i kdyby mě to mělo zničit. Děti říkají, že je nenávidí, ale já myslím, že je za celou zimu spořádají. [nevhodná formulace]	Webbová: Řekla jsem si, že jich naložím takových čtyřicet sklenic, kdybych měla padnout. Děti sice tvrdí, že o ně nestojí, ale stačí je vždycky za zimu všechny sníst.	pí Webbová: Chci jít naložit čtyřicet sklenic, i kdybych měla padnout. Ne že by se po nich ti naši mohli utlouct, ale přes zimu se snědí všechny. /Pauza/
MRS. GIBBS: Now, Myrtle. I've got to tell you something, because if I don't tell somebody I'll burst.	/Chvilka ticha. Je slyšet kdákání slepic./ Paní Gibbsová: Poslyš, Myrtle. Musím ti něco říct. Kdybych to někomu neřekla, tak se zalknu. [vyslovitelnost]	Gibbsová: Poslyš, Myrtle, musím ti něco říct, protože jestli se hodně brzy někomu nesvěřím, tak prasknu.	pí Gibbsová: Poslyš, Myrtle, musím ti něco říct, protože když to nebude rychle ze mě, tak snad puknu.
MRS. WEBB: Why, Julia Gibbs!	Paní Webbová: Co je, Julie Gibbsová? [zbytečně dlouhé oslovení]	Webbová: Copak máš, Julie?	pí Webbová: Ale prosím tě.
MRS. GIBBS: Here, give me some more of those beans. Myrtle, did one of those secondhand-furniture men from Boston come to see you last Friday?	Paní Gibbsová: Dej mi sem [dlouhé] ještě pár těch fazolí. Myrtle, nebyl u tebe minulý pátek nějaký překupník nábytku z Bostonu?	Gibbsová: Podej mi nejdřív trochu fazolí. Myrtle, byl u vás minulý pátek taky ten zástupce obchodu se starožitným nábytkem z Bostonu?	pí Gibbsová: Nejdřív mi podej fazole. Pověz mi, byl u vás v pátek taky ten člověk z bostonského bazaru?
MRS. WEBB: No—o.	Paní Webbová: Ne-e.	Webbová: Ne-e.	pí Webbová: Ne, nebyl.
MRS. GIBBS: Well, he called on me. First	Paní Gibbsová: U mne byl. Nejdřív jsem si	Gibbsová: U nás byl. Nejdřív jsem si myslela,	pí Gibbsová: K nám přišel, víš. To bude nějaký

I thought he was a patient wantin' to see Dr. Gibbs. 'N he wormed his way into my parlor, and, Myrtle Webb, he offered me three hundred and fifty dollars for Grandmother Wentworth's highboy, as I'm sitting here!	myslela, že je to nějaký pacient, který hledá doktora . [chtělo by familiérněji, naznačit že je to manžel] Ale on se vetřel až do salonu a, Myrtle Webbová, jako že tu sedím, nabídl mi tři sta padesát dolarů za tu velikou kredenc po babičce Wentworthové.	že to je nějaký pacient, který přišel za Frankem . Vlezl mi až do obývacího pokoje a představ si, Myrtle, - nabídl mi za ten starý prádelník, co máme po babičce Wentworthové, tři sta padesát dolarů jako že tu sedím!	manželův pacient, napadlo mě, sotva jsem ho uviděla. Než jsem se stačila vzpamatovat, byl ten člověk v obývacím pokoji, a kolik myslíš, že mi nabídl za ten starý prádelník, co máme po babičce Wentworthové? Tři sta padesát dolarů, Myrtle, představ si, tři sta padesát dolarů!
MRS. WEBB: Why, Julia Gibbs!	<i>Paní Webbová:</i> Cože, Julie Gibbsová!	<i>Webbová:</i> Prosim tě!	<i>pí Webbová:</i> Ne!
MRS. GIBBS: He did! That old thing! Why, it was so big I didn't know where to put it and I almost give it to Cousin Hester Wilcox.	<i>Paní Gibbsová:</i> Opravdu! Takový starý krám. Je tak ohromná, že jsem nikdy nevěděla, kam to postavit a stále jsem ji nabízela sestřenici Hester Wilcovové . [nadbyteč.+překlep]	<i>Gibbsová:</i> Namouduši! Za ten starý krám! Je tak velký, že jsem pro něj sotva našla místo, a málem jsem ho darovala sestřenici Hester Wilcovové .	<i>pí Gibbsová:</i> No vážně! Za ten starý krám. Je to takové monstrum, neměla jsem ho kam dát a málem jsem ho darovala sestřenici.
MRS. WEBB: Well, you're going to take it, aren't you?	<i>Paní Webbová:</i> Hm, přijmeš to, vid'!	<i>Webbová:</i> A tak ho tedy prodáš, ne?	<i>pí Webbová:</i> Tak ho teď prodáš a bude to.
MRS. GIBBS: I don't know.	<i>Paní Gibbsová:</i> Já nevím.	<i>Gibbsová:</i> Já ti nevím.	<i>pí Gibbsová:</i> Já ti nevím.
MRS. WEBB: You don't know—three hundred and fifty dollars! What's come over you?	<i>Paní Webbová:</i> Ona neví – tři sta padesát dolarů? Copak ti vlezlo do hlavy?	<i>Webbová:</i> Ona neví! Tři sta padesát dolarů. Co se s tebou děje?	<i>pí Webbová:</i> Jaképak nevím. Tři sta padesát dolarů je tři sta padesát dolarů.
MRS. GIBBS: Well, if I could get the Doctor to take the money and go away someplace on a real trip I'd sell it like that.—Myrtle, ever since I was that high I've had the thought that I'd like to see Paris, France. I suppose I'm crazy. (Y'know, Myrtle, it's	<i>Paní Gibbsová:</i> Hm, kdybych dokázala přimět manžela, abychom za ty peníze podnikli nějakou opravdovskou cestu, někam...hned bych to prodala. Víš, Myrtle, to je můj životní sen, vidět Paříž, Francii – Ach, já nevím. Možná, že to zní bláhově, ale po celá léta si slibuji, že	<i>Gibbsová:</i> Totiž, to je tak – kdybych mohla přemluvit Franka, aby si ty peníze vzal a odejel někam na opravdovou dovolenou, prodala bych ho ještě dnes. – Myrtle, už když jsem byla takhle malá, toužila jsem vidět Paříž, Francii . [redundantní] Připadám ti jako blázen, vid'?	<i>pí Gibbsová:</i> Kdybych dokázala přemluvit Franka, aby za ty peníze zaplatil nějakou pořádnou dovolenou, prodala bych ten krám na to šup. Myrtle, už jako malá holka jsem chtěla vidět Paříž . Asi ti připadám pěkně trhlá, vid'?

been the dream of mine to see Paris, France.- Oh, I don't know. It sounds crazy, I suppose, but for years I've been promising myself that if we ever had the chance-)	kdybychom měli příležitost -		
MRS. WEBB: (Oh, I know what you mean).—How does the Doctor feel about it?	<i>Paní Webbová:</i> A co o tom soudí doktor? [kostrbaté]	<i>Webbová:</i> Já ti rozumím – A co tomu říká doktor?	<i>pí Webbová:</i> Já tě úplně chápu. – A co tomu říká Frank?
MRS. GIBBS: Well I did beat about the bush a little and said that if I got a legacy—that's the way I put it—I'd make him take me somewhere.	<i>Paní Gibbová:</i> No, zkoušela jsem to zatím jen tak zdaleka. Řekla jsem, že kdybych něco podědila – úťm způsobem jsem to vlastně získala – [vynechala bych VV] přiměla bych ho, aby mě někam vyvez'. [vynechala bych VV]	<i>Gibbová:</i> Zkoušela jsem to, tak trochu a řekla mu, že kdybych něco zdědila, tak jsem si to vymyslela, víš – že bych ho donutila, aby se mnou někam jel.	<i>pí Gibbová:</i> Šla jsem na to nejdřív diplomaticky. Řekla jsem mu, že kdybych třeba zdědila nějaký ten peníz, musel by mě prostě někam vzít.
MRS. WEBB: M-m-m ... What did he say?	<i>Paní Webbová:</i> Hm-m-m-m... A co říkal?	<i>Webbová:</i> M-m-m... Co říkal?	<i>pí Webbová:</i> Hm... A co on na to? [nejpřirozenější]
MRS. GIBBS: You know how he is. I haven't heard a serious word out of him, ever since I've known him. No, he said, it might make him discontented with Grover's Corners to go traipsin' about Europe; better let well enough alone, he says. Every two years he makes a trip to the battlefields of the Civil War and that's enough treat for anybody, he says.	<i>Paní Gibbová:</i> Vždyť víš, jaký je. Co ho znám, neslyšela jsem od něj vážné slovo. Ne, řekl, mohlo by se stá, že bych byl potm [překlepy] v Grover's Corners nespokojený, kdybych ch se toulal po Evropě. Lepší je, nechat to na pokoji, povídal. Každé dva roky podnikne cestu po bojištích z Občanské války a říká, že je to postačující výlet pro kohokoliv.	<i>Gibbová:</i> Vždyť ho znáš. [nejpřirozenější] Za celý život jsem od něho neslyšela jediné vážné slovo. Ne, prohlásil, takové nějaké trampování po Evropě pro něho není: ještě by se nakonec mohlo stát, že by se mu už v Grover's Corners nelíbilo; raději prý si nic takového nezačínat. Jednou za dva roky si zajede na bojiště z Občanské války a co by prý kdo mohl chtít víc?	<i>pí Gibbová:</i> Znáš ho přece, ne? Co ho znám, neřekl ani slovo vážně. Kdepak, povídá, do Evropy ho prý nikdo nedostane ani heverem. Ještě by se mu pak přestalo líbit v Grover's Corners. Jednou za dva roky si zajede na bojiště občanské války a kdo prý by mohl chtít víc.
MRS. WEBB: Well, Mr. Webb just	<i>Paní Webbová:</i> Hm, pan Webb [chtělo by to	<i>Webbová:</i> Charles říká, že je obdivuhodné, co ten	<i>pí Webbová:</i> Charles říká, že Frank ví o občanské

<p><i>admires</i> the way Dr. Gibbs knows everything about the Civil War. Mr. Webb's a good mind to give up Napoleon and move over to the Civil War, only Dr. Gibbs being one of the greatest experts in the country just makes him despair.</p>	<p>familiérněji] prostě obdivuje, co všechno doktor Gibbs a Občanské válce ví. [kostrbatá syntax] Pan Webb zná všechno od Napoleona až po Občanskou válku a přivádí ho přímo k zoufalství, že doktor Gibbs je jedním z největších znalců v zemi.</p>	<p>tvůj muž všechno ví o Občanské válce. Už kolikrát uvažoval o tom, že by nechal Napoleona a věnoval se taky historii Občanské války, ale nakonec si netroufne, protože ví, že se doktorovi, který je jedním z největších znalců v zemi, nikdy nevyrovná.</p>	<p>válce prostě všechno a moc ho za to obdivuje. Už kolikrát uvažoval o tom, že by zanechal Napoleona a předsedal na občanskou válku, ale prostě si netroufne. Frank je prý jedním z největších znalců v Americe.</p>
<p>MRS. GIBBS: It's a fact! Dr. Gibbs is never so happy as when he's at Antietam or Gettysburg. The times I've walked over those hills, Myrtle, stopping at every bush and pacing it all out, like we was going to buy it.</p>	<p><i>Paní Gibbsová:</i> To je pravda! Doktor Gibbs je nejšťastnější, když je v Antietamu nebo v Gettysburgu. Ach ty časy, Myrtle, když jsme chodívali po těch kopcích [překlep] a zastavovali se u každého keře a všechno jsme přeměřovali kroky, jako bychom to chtěli koupit.</p>	<p><i>Gibbsová:</i> To tedy Charles opravdu je! Nikdy není tak šťastný jako když se dostane do Antietamu nebo do Gettysburgu. Co já jsem se s ním už jenom naplahočila po těch kopcích, Myrtle! U každyčkého keříčku jsme se vždycky museli zastavit a prolezli to vždycky křížem krážem, jako kdybychom to chtěli koupit.</p>	<p><i>pí Gibbsová:</i> Možné to je. Kdykoli se dostane do [vynecháno] Gettysburgu, je v sedmém nebi. Ani nechtěj vědět, kolikrát jsem už s ním ty kopce prolezla! Nebylo keře, u kterého bychom se nezastavili.</p>
<p>MRS. WEBB: Well, if that second-hand man's really serious about buyin' it, Julia, you sell it. And then you'll get to see Paris, all right. Just keep droppin' hints from time to time—that's how I got to see the Atlantic Ocean, y'know.</p>	<p><i>Paní Webbová:</i> Poslyš, Julie, jestli to ten obchodník myslí vážně, prodej to. A potom uvidíte Paříž, jistě! Jenom se o tom musíš semtam zmínit – vždyť víš, že já jsem se tak dosala k Atlantickému oceánu.</p>	<p><i>Webbová:</i> Jestli to ten člověk od toho nábytku myslí opravdu vážně, Julie, tak to prodej. Uvidíš, ještě se do té Paříže podíváš.</p>	<p><i>pí Webbová:</i> Jestli to ten člověk z bazaru myslí vážně, tak ten prádelník prodej. Paříž se nakonec konat bude, uvidíš.</p>
<p>MRS. GIBBS: Oh, I'm sorry I mentioned it. Only it seems to me that once in your life before you die you ought to see a country where they</p>	<p><i>Paní Gibbsová:</i> Ach, odpušť, [jiný význam] že jsem o tom mluvila. Já jenom myslím, že by člověk měl jednou v životě, dřív než umře, vidět zem, kde lidé</p>	<p><i>Gibbsová:</i> Ale to jsem řekla jen tak. Jenže víš, já si myslím, že by člověk jednou v životě než umře měl vidět nějakou zem, kde lidi nemluví a nemyslí anglicky a kde</p>	<p><i>pí Gibbsová:</i> Asi jsem o té Paříži vůbec neměla mluvit. Jenom si myslím, že by člověk aspoň jednou v životě měl vidět nějakou zem, kde lidi nemluví a nemyslí anglicky a</p>

<p>don't talk and think in English and don't even want to.</p> <p>[The Stage Manager returns to the center of the stage The Stage Manager enters briskly from the right. He tips his hat to the ladies, who nod their heads.]</p>	<p>nemluví a dokonce ani nechtějí mluvit anglicky. [kostrbatá syntax]</p> <p>/Zprava vyjde čile režisér. Lehce se dotknou klobou [překlep?]</p> <p>směrem k dámám a ty pokynou lehce hlavami/</p>	<p>dokonce ani anglicky mluvit a myslet nechtějí.</p>	<p>dokonce ani mluvit a myslet anglicky nechtějí.</p> <p>/Do středu jeviště se vrátí Asistent/</p>
---	---	---	--

<p>STAGE MANAGER: That'll do. That'll do. Thank you very much, ladies. [Mrs. Gibbs and Mrs. Webb gather up their things, return into their homes and disappear] Now we're going to skip a few hours in the day at Grover's Corners. But before we go on I want you to know some more things about the town,—all kinds of things.(kind of scientific account) So I've asked Prof. Willard of our State University to come down here and sketch in a few details of our past history,—kind of scientific account, you might say. Is Prof. Willard here? [Prof. Willard, a rural savant, pince-nez on a wide satin ribbon, enters from the right with some notes in his hand] May I introduce Professor Willard of our</p>	<p>Režisér: Děkuji vám, milé dámy. Srdečně vám děkuji. [moc expres.] /Paní Gibbsová i paní Webbová seberou své věci, vrátí se do svých domovů a zmizí/.</p> <p>Nynění několik hodin přeskočíme. Ale nejprve bychom chtěli ještě pár informací o našem městečku. Mohli bychom říci – nějaké vědecké údaje. Požádal jsem tedy profesora Willarda z naší Státní university, by nám několika slovy načrtl zdejší historii. Je zde profesro [překlep] Willard?</p> <p>/Zprava vstoupí profesor Willard, venkovský učenec se skřípcem na široké hedvábné stužce. V ruce drží poznámky/ Představuji vám [překlep] profesora Willarda ze Státní university. Děkuji vám, pane profesore, a</p>	<p>Asistent: /se vrátí do středu jeviště/ Stačí. Děkuji vám, dámy. /Paní Gibbsová a paní Webbová si seberou své věci, jdou každá ke svému domu a zmizí uvnitř/ Teď několik hodin našeho dne v Grover's Corners přeskočíme. Ale než budeme pokračovat, chtěl bych, abyste toho věděli o našem městečku trochu víc – abyste se s ním seznámili po všech stránkách. A proto jsem požádal profesora Willarda z naší státní university, aby přišel mezi nás a pověděl nám několik zajímavostí z naší historie – aby vám podal, jak se říká, vědecký přehled. Je profesor Willard přítomen, prosím? /Profesor Willard, provinční vědec s cvikrem na široké saténové stužce, vejde zprava. V ruce drží papír s poznámkami/</p> <p>Dovolte, abych vám představil profesora</p>	<p>Asistent: To bude zatím stačit, vážené dámy. Děkujeme.</p> <p>/Paní Gibbsová a paní Webbová si seberou své věci, jdou každá ke svému domu a zmizí uvnitř/</p> <p>A teď, vážení, vypusťme z našeho dne několik hodin. Ovšem, než budeme pokračovat, přál bych si, abyste se s našim městečkem trochu víc seznámili, abyste o něm zkrátka věděli všechno možné. Požádal jsem proto profesora Willarda z naší státní univerzity, aby přišel mezi nás a přiblížil nám trochu historii našeho městečka – zkrátka na to půjdeme, jak se říká, vědecky. Profesor Willard, prosím?</p> <p>/Prof. Willard, provinční učenec s cvikrem na široké</p>
---	---	--	---

<p>University. A few brief notes, thank you, Professor, — unfortunately our time is limited.</p>	<p>prosím několik krátkých poznámek – náš čas je, bohužel přesně vymezen. [lehký význ. posun]</p>	<p>Willarda z naší university. Ve zkratce, prosím pěkně, pane profesore – náš čas je, bohužel, omezen.</p>	<p>saténové stužce, vejde zprava. V ruce drží nějaké poznámky/ Dovolte mi, vážení, abych vám představil profesora Willarda. Vezměte to stručně, pane profesore, náš čas je bohužel omezen.</p>
<p>PROFESSOR WILLARD: Grover's Corners ... let me see ... Grover's Corners lies on the old (Pleistocene) Archeozoic granite of the Appalachian range. I may say it's some of the oldest land in the world. We're very proud of that. A shelf of Devonian basalt crosses it with vestiges of Mesozoic shale, and some sandstone outcroppings; but that's all more recent: two hundred, three hundred million years old. Some highly interesting fossils have been found ... I may say: unique fossils ... two miles out of town, in Silas Peckham's cow pasture. They can be seen at the museum in our University at any time.(that is, at any reasonable time) Did you wish the meteorological conditions?</p>	<p><i>Profesor Willard:</i> Crover's Corners... počkejme... Crover's [překlep] Corners leží na staré pleistocénní žule v řetězu Appalachianského pohoří. Mohu říci, že je to jedna z nejstarších pevnin na světě. Jsme na to velmi hrdi. Kříží ji podmořská plošina devonského čediče se stopami mezozoické břidlice a několika výchozy pískovce. Ale to už je všechno mladší: dvě stě, tři sta milionů let. Bylo zde nalezeno několik velmi zajímavých zkamenělin... mohu říci: jedinečných zkamenělin. Dvě míle za městem, na pastvinách Silase Peckhama. Můžete je v kteroukoliv dobu spatřit v museu naší university – v kteroukoliv rozumnou dobu. Mám přečíst něco z poznámek profesora Grubera o meteorologické situaci – o srážkách atd.?</p>	<p><i>Prof. Willard:</i> Grover's Corners... ano, ovšem... Grover's Corners leží na archeozoickém granitu Apalačských hor. S hrdostí můžeme říci, že je to jedna z nejstarších hornin na světě. Na polohu basaltu devonské formace nasedají složitě zvrásněné mezozoické břidlice s řadou pískovcových vložek, tyto jsou však podstatně mladší, tak dvě stě tři sta milionů let. Našli se tu zajímavé zkameněliny – mohu říci – unikátní fosilie... dvě míle za městem, lokalita Silas Peckham, na pastvinách pro hovězí dobytek. Můžeme si je prohlédnout kdykoli v museu naší university. Přáli byste si, prosím, též hydrometeorologická data?</p>	<p><i>Willard:</i> Tedy, ehm, Grover's Corners... moment prosím... tedy Grover's Corners leží na archeologickém granitu Apalačských hor. Dovoluji si tvrdit, že je to jedna z nejstarších hornin na světě. Jsme na to velice pyšní. Na polohu basaltu devonské formace nasedají složitě zvrásněné mezozoické břidlice s řadou pískovcových vložek, tyto jsou však podstatně mladší, asi tak dvě stě nebo tři sta milionů let. Našly se tu zajímavé zkameněliny... dovoluji si tvrdit, že to jsou fosilie, tedy zcela unikátní... k nálezu došlo asi tři kilometry za městem na pastvinách Silase Peckhama. Zájemci je mohou kdykoli shlédnout v muzeu naší univerzity. Je líbo také hydrometeorologické údaje, prosím?</p>
<p>STAGE MANAGER: Thank you. We would.</p>	<p>-- originál se liší</p>	<p><i>Asistent:</i> Kdybyste byl tak laskav.</p>	<p><i>Asistent:</i> Kdybyste byl tak laskav.</p>
<p>PROF. WILLARD: The mean precipitation is 40</p>	<p>-- originál se liší</p>	<p><i>Prof. Willard:</i> Průměrné dešťové srážky dosahují 40</p>	<p><i>Willard:</i> Průměrné dešťové srážky tady dosahují 100</p>

inches. The mean annual temperature is 43 degrees, ranging between 102 degrees in the shade, and 38 degrees below zero in winter. The...the...uh...		inchů. Průměrná roční teplota 43 stupňů Fahrenheita, pohybuje se mezi 102 stupni v létě ve stínu a 38 stupni pod nulou v zimě. Dále...dále pak...hm...	centimetrů. Průměrná roční teplota se pohybuje kolem 43 stupňů Farnheita, tj. mezi 102 stupni v létě ve stínu a 38 stupni pod nulou v zimě. Dále... dále... tedy...
STAGE MANAGER: Thank you, Professor. And have you Prof. Gruber's notes on the history of human life here? (Afraid we won't have time for that, Professor. We might have a few words on the history of man here.)	<i>Režisér:</i> Obávám se, pane profesore, že na to nebude čas. Rádi bychom slyšeli několik slov o historii člověka v těchto místech.	<i>Asistent:</i> Děkuji vám, pane profesore. A ještě, prosím, máte-li poznámky profesora Grubera o vývoji zdejšího člověka?	<i>Asistent:</i> Děkujeme, pane profesore. Máte s sebou také poznámky profesora Grubera o vývoji člověka v této geografické oblasti?
PROFESSOR WILLARD: Hm ... yes ... anthropological data: Early Amerindian stock. Cotahatchee tribes ... no evidence before the Tenth century of this era ... hm ... now entirely disappeared ... possible traces in three families. Migration toward the end of the seventeenth century of English brachycephalic blue-eyed stock ... for the most part. Since then some influx of Slav and Mediterranean types...	<i>Profesor Willard:</i> Ano... antropologická data: nejprve indiánský kmen, Colatachee [překlep]... žádné důkazy před desátým stoletím našeho letopočtu... hm... zcela vymizel... jakési stopy ve třech rodinách. Ke konci sedmnáctého století přistěhování anglických krátkolebých modrookých obyvatel... většinou. Od té doby několik Slovanů a příslušníků národů od Středozevního moře –	<i>Prof. Willard:</i> Hm... ano... antropologická data: ranná americkoindiánská rasa. Kmeny Čochtů... žádné písemné záznamy před desátým stoletím našeho letopočtu... hm... nyní úplně vymizelé... snad ještě nějaké stopy ve třech rodinách. Přistěhovalci koncem sedmnáctého století anglické, krátkolebé, modrooké rasy... valná část. Později znatelný příliv slovanských a středozevních typů...	<i>Willard:</i> Zajisté... ehm... tedy antropologické údaje: raná americkoindiánská rasa. Kmeny Čechtů před desátým stoletím našeho letopočtu, o nich žádné záznamy nemáme... nyní tedy Čechtové zcela vymizeli... snad ve třech rodinách po nich zbyly jisté stopy. Koncem sedmnáctého století začíná příliv přistěhovalců z anglické, krátkolebé modrooké rasy... tedy z valné části. Později znatelný příliv slovanských a středozevních typů...
STAGE MANAGER: And the population, Professor Willard?	<i>Režisér:</i> A počet obyvatel, pane profesore Willarde? [nadbyteč.]	<i>Asistent:</i> A obyvatelstvo, pane profesore?	<i>Asistent:</i> A obyvatelstvo, pane profesore?
PROFESSOR WILLARD: Within the town limits: 2,640. (Stage Manager: Just a moment, Professor. /He whispers into the professor's ear./ Prof. Willard: Oh yes, indeed? —The population, at the	<i>Profesor Willard:</i> Na území městečka 2640. <i>Režisér:</i> Okamžik, pane profesore. /Šeptá mu do ucha/. <i>Profesor Willard:</i> Ó ano, opravdu? – Počet obyvatel,	<i>Prof. Willard:</i> V městě samém: 2 640 obyvatel. Poštovní doručovací obvod zvyšuje toto číslo o dalších 507 občanů. Úmrtnost a porodnost jsou konstantní: podle MacPhersona: 6.032 procenta.	<i>Willard:</i> V městě samém 2 640 obyvatel. <i>Asistent:</i> Moment, pane profesore. /Šeptá mu cosi do ucha/

moment, is 2,642.) The postal district brings in 507 more. Mortality and birth-rates are constant; by MacPherson's gauge: 6.032.	prozatím 2642. V doručovacím okrese je dalších 507 obyvatel, tedy celkem 3149. Úmrtnost a porodnost: konstatní. Podle tabulky Mac Phersona: 6,032.		Willard: Opravdu? V tuto chvíli již 2 642 obyvatel. Poštovní doručovací obvod ovšem zvyšuje toto číslo o dalších 507 obyvatel. Úmrtnost a porodnost konstatní: 6,032 procenta, podle MacPhersona.
STAGE MANAGER: Thank you very much, Professor. We're all very much obliged to you, I'm sure.	Režisér: Srdečně [moc expr.] vám děkuji, pane profesore. Jsme vám všichni veli [překlep] vděční, opravdu.	Asistent: Velice vám děkuji, pane profesore. Jsme vám všichni opravdu velmi vděční.	Asistent: Velice vám děkujeme, pane profesore. Jsme vám všichni opravdu velmi vděční.
PROFESSOR WILLARD: Not at all, sir; not at all.	Profesor Willard: Není zač, pane. Není zač.	Prof. Willard: Za málo, vážený pane, za málo.	Willard: Není zač. Rádo se stalo.
STAGE MANAGER: This way, Professor, and thank you again. [Exit Prof. Willard] Now the political and social report: Editor Webb. — Oh, Mr. Webb? [Mrs. Webb appears at her back door]	Režisér: Tudy, pane profesore, a ještě jednou vám děkujeme. /Profesor Willard odejde/. A nyní přehled politický a sociální: vydavatel Webb — Ach, pane Webb?	Režisér: Tudy, pane profesore, a ještě jednou vám děkuji. /Prof. Willard odchází/ A teď politická a sociální zpráva; šéfredaktor Webb. — Pan Webb? /U zadního vchodu se objeví paní Webbová/	Asistent: Tudy, pane profesore, ještě jednou: mnohokrát děkujeme. /Prof. Willard odchází zadem/ A teď, vážení, několik politických a sociálních údajů. Prosím pana redaktora Webba. Pan Webb, prosím. /U zadního vchodu se objeví paní Webbová/

MRS. WEBB: He'll be here in a minute.... He just cut his hand while he was eatin' an apple.	Paní Webbová: Bude zde za chvíličku... Právě se řízl do ruky, když krájel jablko.	Webbová: Hned tu bude... Jedl jablko a řízl se přitom do prstu.	pí Webbová: Hned tu bude... krájel si jablko a řízl se přitom do prstu.
STAGE MANAGER: Thank you, Mrs. Webb.	Režisér: Děkuji vám, paní Webbová.	Asistent: Děkuji vám, paní Webbová.	Asistent: Děkujeme, paní Webbová.
MRS. WEBB: Charles! Everybody's waitin'. [Exit Mrs. Webb]	Paní Webbová: Charles! [5.pád?] Všichni už čekají! /Odejde/	Webbová: Charlesi! Už na tebe všichni čekají. /Paní Webbová odchází/	pí Webbová: Charlesi! Čeká se už jen na tebe! /Paní Webbová odchází/
STAGE MANAGER: Mr. Webb is Publisher and Editor of the Grover's Corners	Režisér: Pan Webb je vydavatelem Crover's Cornerské Stráže. Jakvíte, jsou to naše místní noviny.	Asistent: Pan Webb je vydavatel a šéfredaktor našich místních novin Grover's Cornerské	Asistent: Pan Webb je vydavatelem a redaktorem Groverscornerské hlídky, což jsou, vážení, naše

<p><i>Sentinel.</i> That's our local paper, y'know. [Mr. Webb enters from his house, pulling on his coat. His finger is bound in a handkerchief.]</p>		<p>Střáže. /Webb vyjde ze svého domu a cestou si obléká sako. Má kapesníkem ovázaný prst/</p>	<p>noviny. /Pan Webb vychází z domu a v chůzi si obléká sako. Prst má obvázaný kapesníkem/</p>
<p>MR. WEBB: Well ... I don't have to tell you that we're run here by a Board of Selectmen.— All males vote at the age of twenty-one. Women vote indirect. We're lower middle class: sprinkling of professional men ... 10% illiterate laborers. Politically, we're 86% Republicans; 6% Democrats; 4% Socialists; rest, indifferent. Religiously, we're 85% Protestants; 12% Catholics; rest, indifferent. Do you want the poverty and insanity statistics?</p>	<p><i>Pan Webb:</i> loblékaje si kabát, vyjde ze svého domu. Jeden prst má ovázaný kapesníkem/ Nuže... nemusím vám snad říkat, že nás spravuje výkonný výbor městské rady – Všichni muži od jedenadvaceti let mají volební právo. Ženy hlasují nepřímou. Jsme zde niší [překlep] střední třída: tu a tam svobodné povolání... deset procent nevzdělaných zemědělských dělníků. Politicky: osmdesát procent republikánů, šest procent demokratů, čtyři procenta socialistů, zbytek indiferentní. Po stránce náboženské: osmdesát pět procent protestantů, dvanáct procent katolíků, zbytek indiferentní.</p>	<p><i>Webb:</i> Hm... V čele našeho města je samozřejmě městská rada. – Všichni muži mají volební právo od jedenadvaceti let. Ženy mají nepřímé volební právo. Jsme středostavovské město, tu a tam nějaké svobodné povolání... 10% ngramotných zemědělských dělníků. Politické složení: 86% republikánů, 6% demokratů, 4% socialistů a zbytek indiferentní. Přejete si rovněž čísla obecních chudých a choromyslných?</p>	<p><i>p. Webb:</i> Považuji za zbytečné připomínat, že město je řízeno městskou radou. Všichni muži starší jedenadvaceti let mají volební právo. Ženy volí nepřímou, to jest prostřednictvím svých manželů. Sociálně lze obyvatelstvo našeho městečka zařadit do nižší střední třídy. Tu a tam se mezi námi najde nějaké to svobodné povolání... a žije zde asi deset procent ngramotných zemědělských dělníků. Pokud jde o politickou příslušnost, žije u nás 86 procent republikánů, 6 procent demokratů, 4 procenta socialistů. Zbytek tvoří indiferentní. S náboženstvím to u nás vypadá takhle: 85 procent protestantů, 12 procent katolíků, zbytek indiferentní. Přejete si také statistické údaje o chudých a choromyslných?</p>
<p>STAGE MANAGER: Thank you, no. Have you any comments, Mr. Webb?</p>	<p><i>Režisér:</i> Máte k tomu nějaké poznámky, pane Webb?</p>	<p><i>Asistent:</i> Děkuji, ne. Chtěl byste ještě něco dodat, pane Webb?</p>	<p><i>Asistent:</i> Ne, děkuji, pane redaktore. Chtěl byste ještě něco poznamenat?</p>
<p>MR. WEBB: Very ordinary town, if you ask me. Little better behaved than most.</p>	<p><i>Režisér:</i> [špatně ozn.] Když už se ptáte – docela obyčejné město. Trochu slušnější než většina</p>	<p><i>Webb:</i> Podle mého názoru jsme docela všední město. V chování snad trochu slušnější než většina</p>	<p><i>p. Webb:</i> Velmi obyčejné městečko, řekl bych. Žije se tu o něco spóřadaněji než ve většině ostatních městeček.</p>

Probably a lot duller. But our young people here seem to like it well enough: 90% of 'em graduating from high school settle down right here to live—even when they've been away to college.	ostatních. Patrně hromada hlupáků [velký významový posun!] Ale zdá se, že našim mladým se tu docela líbí. Osmdesát procent těch, kteří zde vychodí střední školu, se zde natrvalo usadí – i když studují několik let na koleji mimo město.	ostatních. Pravděpodobně také mnohem nudnější. Zdá se však, že naši mládeži to tak vyhovuje. 90% středoškoláků se tu usazuje na trvalo – dokonce se sem vracejí i ti, kdo byli na vysokoškolských studiích.	Také asi o moc nudněji. Ale naše mladá generace se tu cítí podle všeho docela dobře. Devadesát procent absolventů střední školy se nakonec usadí tady v městečku. Dokonce i vysokoškoláci se sem většinou vrací.
STAGE MANAGER: Thank you, Mr. Webb. Now, is there anyone in the audience who would like to ask Editor Webb anything about the town?	<i>Režisér:</i> Je snad v obecnstvu někdo, kdo by se chtěl vydavatele Webba na něco o našem městě zeptat?	<i>Asistent:</i> Děkuji vám, pane Webb. Má někdo z přítomných nějaký dotaz na pana Webba?	<i>Asistent:</i> Děkujeme, pane redaktore. Má snad někdo z vás, vážení, nějaký dotaz na pana redaktora?
WOMAN IN THE BALCONY: Is there much drinking in Grover's Corners?	<i>Žena na balkóně:</i> Pije se v Cover's [překlep] Corners hodně?	<i>Žena na balkoně:</i> Pije se v Grover's Corners hodně?	<i>Žena na balkóně:</i> Jak je to s alkoholem? Pije se v Grover's Corners hodně?

Příloha č. 2: Režisérské úpravy textu

Překladová verze Marie Horské – s režisérskými poznámkami

Webbová: Wally-y-y! Emily-y-y! Přijdete pozdě do školy! Wally-y-y! Pořádně se umyj, nebo přijdu nahoru a umyju tě sama!

Hlas Rebeky: Mami! Jaké si mám vzít šaty?

Gibbová: Někřič tolik! Tatínek byl celou noc pryč a potřebuje se trochu vyspat. ~~Zvlášt' jsem ti vyprala jsem~~ a vyžehlila ti ty modré proužkované. [snadnější výslovnost]

Rebeka: ~~Mami,~~ ale ty já ~~ty šaty~~ právě nenávidím. [vynechání oslovení a popsání předmětu, využití situačního kontextu]

Gibbová: Jen mlč.

Rebeka: ~~Chodím do školy~~ Vypadám v nich jako hastroš. [bližší popis]

Gibbová: Nebuď hloupá, Rebeko. Vypadáš vždycky jako panenka.

Rebeka: Mami, George po mně hází mýdlem!

Gibbová: Nepřejte si, abych šla nahoru, naplácám vám oběma – uvidíte. /Ozve se tovární siréna/ (zn. světlo, zvuk)

~~/Děti vejdou a posadí se na svá místa k snídani: Emily a Wally Webbovi; George a Rebeka Gibbovi/~~

Asistent: V našem městečku máme taky továrnu – slyšíte? Dělají tam příkrývky. Patří Cartwrightům. ~~Zbohatli~~ Zbohatnou z ní. [změna času]

Webbová: Děti! Tohle rozhodně trpět nebudu. Snídaně je stejně důležité jídlo jako každé jiné a nedovolím, abyste jedli tak hltavě. To jakživ nevyrostete, uvidíte. Odlož tu knihu, Wally.

Wally: Ale tak, mami!

Webbová: Kolikrát jsem ti to už říkala: u jídla se nečte. Chci mít děti radši zdravé než chytré.

Emily: Já jsem zdravá i chytrá, maminko: ~~ty to víš~~. Jsem nejchytřejší ze všech děvčat ve třídě. Mám úžasnou paměť. [vynechání dodatku]

Webbová: Snídej.

Wally: Já jsem taky chytrý, když mám takovou sbírku známek.

Gibbová: Promluvím si o tom s tatínkem až vstane. Ale já ~~si myslím bych řekla~~, že pro chlapce v tvém věku je pětadvacet centů na týden až dost. ~~Říkám ti, že~~ nevím, za co ~~vůbec~~ můžeš tolik peněz utratit. [vyslovitelnost]

George: Jéjéj, mami, já musím kupovat věci!

Gibbová: Já vím, ~~Jahodové~~–šumící bonbóny, za ty to všechno utratíš, vid'? [vynechání specifikace]

George: Stejně bych rád věděl, kde Rebeka vzala tolik peněz. Má přes dolar.

Rebeka: /lžičku v ústech – zasněně/ Nastřádala jsem si to.

Gibbová: Myslím, Rebeko, že by sis měla ~~taky~~ občas něco koupit.

Rebeka: Maminko, víš, co mám na světě ze všeho nejradši – víš to? [dosl.] – Peníze.

Gibbová: Snídej. ~~/Je slyšet školní zvon/~~

Děti: Mami, už zvoní poprvé. – Musím honem jít. – Já nechci.

Webbová: Pospěšte si, ale neutíkejte. ² Wally, vytáhni si ~~ty nahoru~~–kalhoty. /Má pumpky/
³ Narovnej se, Emily.

Gibbsová: 1 Vyříd' slečně Fosterové, že jí přeju hodně štěstí – nezapomeneš? [*přehození pořadí vět*]

Rebeka: Nezapomenu, maminko.

Gibbsová: Tak vidíš, jak ti to sluší ~~ti-*te*~~, Rebeko. Ale Zvedej pořádně nohy. (*příchod dam dopředu*) (zn. světlo) [*dodání dovětky, mluvná fráze, začíná spojkou, popis situace*]

Všichni: Sbohem! ~~/Děti z obou domů se sejdou uprostřed jeviště, zahrnou na Hlavní třídu, pak odejdou doleva. Paní Gibbsová si nasype do zástěry zrní a postoupí k rampě/~~

str. 10

Gibbsová: Na, *pi pí pí*, malá, na, na ... Ty jdi pryč. Jdi. Na, malá, na, na ... Co ty *to* zas vyvádíš? Ty ~~věčný~~-rváči ... ty taky nic jiného nedoveš, než se prát. ~~hm~~ *Jedeš* ... ty přece nejsi naše? Odkud jsi přišla? ~~/Vytřepe zástěru/~~ *Ne*, Neboj se. Nikdo ti nic neudělá. [*doplnění citoslovce, výplňková slova pro přirozenost mluvy*]

~~/Webbová sedí u mřížoví na své straně, čistí fazolové lusky/~~

Gibbsová: Dobré jitro, Myrtle. Co dělá rýma?

Webbová: Je to lepší; ale říkala jsem Charlesovi, že nevím, jestli půjdu dnes večer do kostela na zkoušku. Stejně bych nemohla zpívat.

Gibbsová: Ale jen *přijď pojď*, Myrtle, a jen to zkus *te*. [*prostorová deixe, určování vzdálenosti*]

Webbová: Když mi nebude hůř, než teď, tak možná půjdu. A když ~~už tak odpočívám teď~~ *nemám nic důležitějšího na práci*, tak jsem si řekla, že očistím nějaké fazole. [*prodloužení věty*]

Gibbsová: ~~/přechází jeviště, aby si s ní trochu popovídala a kasá si rukávy/~~ *Ukaž Počkej*, já ti pomohu. Fazole se letos vydařily.

Webbová: Řekla jsem si, že jich naložím takových čtyřicet sklenic, kdybych měla padnout. Děti sice tvrdí, že o ně nestojí, ale *stačí je vždycky* za zimu *je slupnou jedna dvě*. *všechny sníst*. [*idiomatická fráze, zjednodušení věty*]

Gibbsová: Poslyš, Myrtle, musím ti něco říct, protože jestli se hodně brzy někomu nesvěřím, tak prasknu.

Webbová: Copak máš, Julie?

Gibbsová: Podej mi nejdřív trochu fazolí. Myrtle, byl u vás minulý pátek taky ten *zástuppec obchodu se starožitným nábytkem starožitník* z Bostonu? [*zkracování nominálního řetězce*]

Webbová: Ne-e.

Gibbová: U nás byl. Nejdřív jsem si myslela, že to je nějaký pacient, který přišel za Frankem. Vlezl mi až do obývacího pokoje a představ si, Myrtle, - nabídl mi za ten starý prádelník, co máme po babičce Wentwortnové, tři sta padesát dolarů jako že tu sedím!

Webbová: ~~Prosím tě!~~ Neříkej! [expresivita]

Gibbová: Namouduši! Za ten starý krám! ~~Představ si. Je tak velký, že jsem pro něj sotva našla místo, a málem jsem ho darovala sestřenicí Hester Wilcoxové.~~ [vynechání dodatečných informací]

Webbová: A tak ho tedy prodáš, ne?

Gibbová: Já ti nevím.

Webbová: Ona neví! Tři sta padesát dolarů. ~~Co se s tebou děje?~~ Jsi blázen či co? [expresivita]

Gibbová: Totiž, to je tak – kdybych mohla přemluvit Franka, aby si za ty peníze ~~vzal a odejel někam na opravdovou~~ vyjel někam na pořádnou dovolenou, prodala bych ho ~~ještě dnes od hodiny.~~ – Myrtle, už když jsem byla takhle malá, toužila jsem vidět Paříž, Francii. Připadáš ti jako blázen, víd'? [hovorový výraz]

Webbová: Já ti rozumím – A co tomu říká doktor?

Gibbová: Zkoušela jsem to, tak trochu a řekla mu, že kdybych něco zdělila, tak jsem si to vymyslela, víš – že bych ho donutila, aby se mnou někam jel.

Webbová: M-m-m... ~~A~~ Co říkal? [spojka]

Gibbová: Vždyť ho znáš. Za celý život jsem od něho neslyšela jediné vážné slovo. Ne, prohlásil, takové nějaké trampování po Evropě pro něho není: ještě by se nakonec mohlo stát, že by se mu už v Grover's Corners nelíbilo; raději prý si nic takového nezačínat. Jednou za dva roky si zajede na bojiště z Občanské války a co by prý kdo mohl chtít víc?

Webbová: Charles říká, že je obdivuhodné, co ten tvůj muž všechno ví o Občanské válce. Už kolikrát ~~uvvažoval o tom, že by nechal~~ měl chuť ~~nechat~~ Napoleona a ~~věnoval~~ věnovat se taky historii Občanské války, ale nakonec si netroufne, protože ~~ví, že v tom~~ se doktorovi, který je jedním z největších znalců v zemi, ~~nemůže~~ nikdy ~~nevyrovnat~~. [hovorovost]

Gibbová: ~~To tedy Charles opravdu je!~~ V tom se tedy opravdu vyzná! Nikdy není tak šťastný jako když se dostane do Antietamu nebo do Gettysburgu. Co já jsem se s ním už jenom naplahočila po těch kopcích, Myrtle! U každického keříčku ~~jsme~~ se vždycky ~~museli~~ zastavit! a prolezli to vždycky křížem krážem, jako kdybychom to chtěli koupit. [lehké zjednodušení věty]

Webbová: Jestli to ten ~~člověk od toho nábytku~~ starožitník myslí opravdu vážně, ~~Julie,~~ tak to tak ten prádelník prodej. Uvidíš, že ještě se do té Paříže ještě podíváš. [zjednodušení oslovení, vynechání oslovení]

Gibbová: Ale to jsem řekla jen tak. Jenže víš, já si myslím, že by člověk jednou v životě než umře měl vidět nějakou zem, kde lidi nemluví a nemyslí anglicky a kde dokonce ani anglicky mluvit a myslet nechtějí. (zvuk)

[vynechání pasáže, dokonce dopsání odstavce, vynechání a nahrazení postavy]:

Asistent: /se vrátí do středu jeviště/ Stačí. Děkuji vám, dámy. /Paní Gibbová a paní Webbová si seberou své věci, jdou každá ke svému domu a zmizí uvnitř/ Teď několik hodin našeho dne v Grover's Corners přeskočíme. Ale než budem pokračovat, chtěl bych, abyste toho věděli o našem městečku trochu víc—abyste se s ním seznámili po všech stránkách. A proto jsem požádal profesora Willarda z naší státní university, aby přišel mezi nás a pověděl nám několik zajímavostí z naší historie—aby vám podal, jak se říká, vědecký přehled. Je profesor Willard přítomen, prosím? /Profesor Willard, provinění vědec s evikrem na široké saténové stužce, vejde zprava. V ruce drží papír s poznámkami/

Vlepená strana navíc:

Asistent: Stačí. Děkuji vám, dámy. (zn světlo)

- Uběhne ještě mnoho podobných chvil mezi snídaní a obědem, než se paní Gibbová rozhodne, že přece jen tu starou kredenc prodá a uloží ten kapitálek pro strýčka příhodu. Ale paní Gibbová tu Paříž neuvidí a pak doktor jednoho dne skončí svou pozemskou pouť, aniž byl donucen opustit Grovers Corners jenom proto, aby lelkoval někde po Evropě. To jeho soused, pan šéfredaktor Webb, přece jen není takový pecivál. Vyrazí občas ze svého městečka, aby lidem z jiných krajů na příliš vzdálených, pověděl něco o Grovers Corners. Právě včera přednášel někde hodinu cesty rychlíkem. Jak daleká pouť pro tak zaměstnaného pana redaktora! Však i ta jeho přednáška nesla stopy nezvyklé únavy. Ale její obsah nebude snad ani pro nás nezajímavý. Dovíme se z úst nejvyšších povolání leccos z minulosti i přítomnosti našeho městečka. /Obrací se dozadu/ Pan Webb?

Webbová: Hned tu bude! Jedl jablko a řízl se při tom do prstu!

Asistent: Děkuji vám, paní Webbová.

Webbová: Charlesi! Už na tebe všichni čekají. /Odchází/

Vyjde, cestou si ještě obléká sako, má ovázaný kapesníkem prst / Promiňte, prosím- docela nečekaná nehoda - / ukazuje prst / Tak tedy- / Ve zmatku hledá po kapsách poznámky / Grovers Corners – ano ovšem – tedy –

/pokračování na str. 13/

Asistent: Dovolte, abych vám představil profesora Willarda z naší university. Ve zkratce, prosím pěkně, pane profesore – náš čas je, bohužel, omezen.

Prof. Willard: Grover's Corners... ano, ovšem... Grover's Corners leží na archeozoickém granitu Apalačských hor. S hrdostí můžeme říci, že je to jedna z nejstarších hornin na světě. ~~Na polohu basaltu devonské formace nasedají složité~~ Vyskytují se tu zvrásněné mezozoické břidlice ~~s řadou pískovcových vložek a tu a tam pískovce~~, tyto jsou však podstatně mladší, tak dvě stě tři sta milionů let. ~~Našli se tu zajímavé zkameněliny – mohu říci – unikátní fosilie... dvě míle za městem, lokalita Silas Peckham, na pastvinách pro hovězí dobytek. Můžeme si je prohlédnout kdykoli v museu naší university.~~ Přáli byste si, prosím, též hydrometeorologická data? [vynechání detailů, hovorovější vyjadřování]

Asistent: ~~Kdybyste byl tak laskav.~~ Ne, děkuji.

Prof. Willard: Průměrné dešťové srážky dosahují 40 inchů. Průměrná roční teplota 43 stupňů Fahrenheita, pohybuje se mezi 102 stupni v létě ve stínu a 38 stupni pod nulou v zimě. ~~Dále...dále pak...hm...~~ [vynechání detailních informací]

Asistent: Děkuji vám, pane profesore. A ještě, prosím, máte-li poznámky profesora Grubera o vývoji zdejšího člověka?

Prof. Willard: Hm... ano... antropologická data: ranná americkoindiánská rasa. Kmeny Čochtů... žádné písemné záznamy před desátým stoletím našeho letopočtu... hm... nyní úplně vymizelé... snad ještě nějaké stopy ve třech rodinách. Přistěhovalectví koncem sedmnáctého století anglické, krátkolebé, modrooké rasy... valná část. Později znatelný příliv slovanských a středozemních typů...

Asistent: A obyvatelstvo, pane profesore?

Prof. Willard: V městě samém: 2 640 obyvatel. Poštovní doručovací obvod zvyšuje toto číslo o dalších 507 občanů. Úmrtnost a porodnost jsou konstantní: podle MacPhersona: 6.032 procenta.

Asistent: Velice vám děkuji, pane profesore Webb. Jsme vám všichni opravdu velmi vděční.

Prof. Willard: Za málo, vážený pane, za málo.

Režisér: Tudy, pane profesore, a ještě jednou vám děkuji. ~~/Prof. Willard odchází/~~ A teď politický a sociální zpráva obraz; šéfredaktor Webb. — Pan Webb? /U zadního vchodu se objeví paní Webbová/

Webbová: Hned tu bude... Jedl jablko a řízl se přitom do prstu.

Asistent: Děkuji vám, paní Webbová.

Webbová: Charlesi! Už na tebe všichni čekají. /Paní Webbová odchází/

Asistent: Pan Webb je vydavatel a šéfredaktor našich místních novin Grover's Cornerské Strážce. /Webb vyjde ze svého domu a cestou si obléká sako. Má kapesníkem ovázaný prst/

Webb: Hm... V čele našeho města je samozřejmě městská rada. – Všichni muži mají volební právo od jedenadvaceti let. Ženy mají nepřímé volební právo. Jsme středostavovské město, tu a tam nějaké svobodné povolání... 10% negramotných zemědělských dělníků. Politické složení: 86% republikánů, 6% demokratů, 4% socialistů a zbytek indiferentní. **Přejete si rovněž čísla obecních chudých a choromyslných?**

Asistent: Děkuji, ne. Chtěl byste ještě něco dodat, pane Webb? [vynechání dodatečných informací]

Webb: Podle mého názoru jsme docela všední město. V chování snad trochu slušnější než většina ostatních. Pravděpodobně také mnohem nudnější. Zdá se však, že naši mládeži to tak vyhovuje. 90% středoškoláků se tu usazuje na trvalo – dokonce se sem vracejí i ti, kdo byli na vysokoškolských studiích.

Asistent: Děkuji vám, pane Webb. Má někdo z přítomných nějaký dotaz na pana Webba?

Žena na balkoně: Pije se v Grover's Corners hodně?

Webb: Inu, madam, nevím, čemu vy říkáte hodně. V sobotu večer se schází ve stáji Ellery Greenougha čeleď a trochu si tam zadovádí. **I-Ani já si rád popiju nepohrdnu skleničkou 4.** července – samozřejmě v den padlých z Občanské války. Máme jednoho nebo dva nepolepšitelné místní opilce, ale ti **se kají činí pokání** pokaždé, když do města zavítá evangelický kazatel. Ne, madam, neřekl bych, že **by se** u nás **mají v každé rodině doma v domácnostech přechovával** tvrdý alkohol – leda snad v příruční lékárnice. To kdyby někoho uštkl had – to je pak dobrá věc. **Že?** [změna výrazu, zjednodušení vyjádření]

Vysoký muž vzadu v obecnstvu: Není si nikdo ve městě vědom...

Asistent: Postupte, prosím, dopředu, **kde abychom** vás **budeme** všichni lépe slyšetli. **—Co jste, prosím, říkal?** [zjednodušení věty]

Vysoký muž: Není si nikdo ve městě vědom sociálních křivd a třídních rozdílů?

Webb: Ach, ano, toho jsou si všichni vědomi **—je to něco hrozného**. A zdá se, že většinu času ztráví tím, že si povídají, kdo je bohatý a kdo je chudý. [vynechání dodatku]

Vysoký muž: Proč v tom tedy něco nepodniknou?

Webb: To je tak: vyslechneme pozorně každého, kdo přijde s návrhem, jak to zařídit, aby pracovití a rozumní lidé se dostali nahoru a lenoši a hašteřivci klesli ke dnu. Vyslechneme každý návrh. A zatím, než se ten problém vyřeší, snažíme se postarat o ty, kdo se neumí postarat sami o sebe. Ty, kteří se o sebe umějí postarat, necháváme na pokoji. – Ještě nějaké dotazy?

Dáma v lóži: Ach, pane Webb! Prosím, pane, Webb, žijete v Grover's Corners kulturně a je tu nějaká touha po krásnu?

Webb: Inu, moc jí není, madam, aspoň ne ve vašem slova smyslu. Na maturitních večírcích hraje vždycky nějaká dívka na klavír; ale nedá se říci, že by hrály s nějakým nadšením. Ano, **a pak nedávno** vyzvali mou dceru, aby přečetla mládeži ve škole „Kupce benátského“. Ale to všechno je pro ně tak trochu jiný svět, jestli mi rozumíte. Ne, madam, u nás nepěstujeme moc kultury; ale tady by snad bylo na místě zmínit se o tom, že nacházíme potěšení v mnoha jiných věcech: radujeme se ze slunce, když se ráno vyhoupne nad naší horou a všichni pozorujeme rádi ptactvo-, **kterému** Věnujeme ~~mu~~ hodně péče, stejně jako stromům a květinám. A sledujeme, jak se mění roční období; o tom ví každý všechno. Ale toho ostatního – máte pravdu, madam – toho moc není – „Robinson Crusoe“ a bible; a Händlovo „Largo“, to známe všichni; a Whistlerova „Matka“ – to je asi tak náš obzor. **[drobné úpravy]**

Dáma v lóži: Ano, to jsem si myslela. Děkuji vám, pane Webb. **(zn. světlo)**

Asistent: Výborně! Výborně! Děkuji vám všem. /Pan Webb odchází/ Teď se vrátíme do města. Je časně odpoledne. Všech 2 642 obyvatel je po obědě a všechno nádobí je umyto. V našem městečku vládne takhle brzy odpoledne klid: ve školních budovách to bzučí jako v úle; na Hlavní třídě stojí pár bryček – koně klímají u jeslí; tohle si jistě všichni dovedete představit. Doktor Gibbs je v ordinaci, proklepává lidi a chce po nich, aby řekli „á-á“. Tamhle seká pan Webb trávnik, každý desátý člověk pokládá za výsadu, když může sekat vlastní mašinkou. Promiňte. Je později, než jsem si myslel. Děti se už vrací ze školy. /Emily Webbová přichází důstojně po Hlavní třídě, učebnice nese v ruce. Podle všech náznaků se považuje za dámu nápadné elegance. Její otec, který pojíždí sem a tam se strojkem se dostane do její blízkosti/